

Niedokładne adresy u 90 tys. osób.
Czym to może skutkować? »2

Zaszczytne wyróżnienie dla zasłużonej
wilnianki, Janiny Gieczewskiej »7

Co się zmieniło po 11 września? »14-15

Świat ogarnęła gorączka złota »16-17

10-11 września 2024 r.

Nr 101 (19462) Cena 1,00 euro www.kurierwilenski.lt

Wrzesień zapowiada się gorący. Meteorolog: „Nie można tego nazwać jesienią”

Fot. Marian Paluszkiwicz

8 września, kiedy temperatura powietrza w Kłajpedzie wzrosła do 29 stopni, w kraju został ustanowiony kolejny dzienny rekord ciepła — już po raz 15. w tym roku, ogłaszają meteorolodzy. Według ekspertów, końca upałów jeszcze nie widać, zaś nietypowa dla września temperatura nie jest korzystna dla przyrody. »10

Najbardziej wpływowi politycy: Nausėda i Šimonytė »9

ISSN 1392-0405

Wizyta papieża Franciszka w Azji i Oceanii »18-19

KURIER
WILEŃSKI

Ukazuje się
od 1 lipca 1953 r.

Birbinių g. 4a,
02121-30 Vilnius,
Lietuvos Respublika,
tel. +370 526 084 44

Redaktor naczelny:
Robert Mickiewicz
(redaktor@kurierwilenski.lt)

Zastępcy red. nac.:
Brigita Łapszewicz
(b.lapszewicz@kurierwilenski.lt)
Apolinary Klonowski
(ds.o.online)
(a.klonowski@kurierwilenski.lt)

Dziennikarze:
Honorata Adamowicz,
Aleksander Borowik,
Justyna Giedrojc,
Rajmund Klonowski,
Anna Pieszko,
Antoni Radczenko,
Marian Paluszkiwicz
— fotoreporter.

Dział Promocji:
Andrzej Podworski
— prenumerata
(tel. +370 685 040 84,
kolport@kurierwilenski.lt),
Jolanta Balkiewicz — reklama
(tel. +370 260 84 44,
reklama@kurierwilenski.lt).

Wydawca: Vš „Kurier Wileński”

Druk: Vš „Vilnijos žodis”

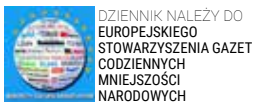
Nakład: 2500 egz.

*Materiałów niezamówionych
redakcja nie zwraca.*

*Redakcja zastrzega sobie pra-
wo do skracania i adiustacji
tekstów.*

*Za treść ogłoszeń redakcja nie
odpowiada.*

*Opinie Czytelników zawarte
w ich listach nie zawsze są
zbieżne z opinią redakcji.*

Projekt finansowany ze środków
Ministerstwa Spraw Zagranicznych w
ramach konkursu pn. „Polonia i Polacy
za Granicą 2023” ogłoszonego przez
Kancelarię Prezesa Rady Ministrów.

Publikacja wyraża jedynie poglądy
autorów i nie może być utożsamiana
z oficjalnym stanowiskiem Kancelarii
Prezesa Rady Ministrów i Fundacji
„Pomoc Polakom na Wschodzie”
im. Jana Olszewskiego.

Niedokładne adresy u 90 tys. osób. Czym to może skutkować?

Obecnie w kraju ok. 90 tys. mieszkańców może napotkać problemy z powodu zadeklarowanego nieprawidłowego adresu zamieszkania — poinformowało Centrum Rejestrów.

Najwięcej błędnych adresów podali mieszkańcy dużych miast oraz samorządów rejonowych otaczających duże miasta.

Jak wyjaśnia instytucja, niepoprawnie wskazane w rejestrze adresy, tylko częściowe lub nieistniejące, mogą zakłócić pracę poczty, służb ratowniczych i innych instytucji publicznych.

CO Z LISTĄ WYBORCÓW?

„Jeśli adres zadeklarowanego miejsca zamieszkania jest niedokładny, osoba ta może napotkać pewne problemy, na przykład nie dotrą do niej listy, paczki lub inne ważne informacje (...). Lekarze lub strażacy mogą stracić cenny czas na poszukiwanie miejsca wypadku, a także nie dotrą do niej ważne listy i wiadomości od innych instytucji, takich jak sądy, komornicy, policja czy inne” — wskazuje Mindaugas Samkus, przedstawiciel Centrum Rejestrów.

Jego zdaniem, niedokładny adres zamieszkania nie powinien jednak powodować problemów w sporządzeniu listy wyborców przed wyborami. „Nawet niedokładny adres ma pewien atrybut adresu, na przykład miejscowość, na podstawie której dana osoba może zostać przypisana do konkretnej dzielnicy lub okręgu wyborczego” — powiedział Mindaugas Samkus.

W WILNIE — 7,2 TYS. BŁĘDNYCH ADRESÓW

Z przekazanych danych wynika, że najczęściej mieszkańców zadeklarowało błędne adresy zamieszkania w samorządach dużych miast oraz w samorządach rejonowych otaczających duże miasta.

„Według najnowszych danych w tej chwili w samorządzie miasta Kowna mieszka ok. 16,7 tys. osób, których deklarowane adresy zamiesz-

kania są niedokładne. Dodatkowo ok. 2,8 tys. takich mieszkańców jest w samorządzie rejonu kowieńskiego” — powiedział przedstawiciel Centrum Rejestrów.

W Wilnie liczba niedokładnych adresów jest mniejsza, ale wciąż jest ona liczona w tysiącach. W stolicy ok. 7,2 tys. osób podało błędne adresy. Z kolei w samorządzie rejonu wileńskiego liczba niepoprawnie zadeklarowanych miejsc zamieszkania jest szacowana na ok. 5,1 tys. Tymczasem w Kłajpedzie tylko ok. 750 osób zadeklarowało niedokładne adresy, w samorządzie rejonu kłajpedzkiego — ok. 3,6 tys. mieszkańców.

Zadeklarowane miejsce zamieszkania można sprawdzić po przyjeździe do starostwa lub samorządu lub logując się na samoobsługowej stronie internetowej Centrum Rejestrów. ■

Opr. Anna Pieszko
na podst. BNS

Niepoprawnie wskazane w rejestrze adresy, tylko częściowe lub nieistniejące, mogą zakłócić pracę poczty, służb ratowniczych i innych instytucji publicznych **Fot. Marian Paluszkiwicz**

W Wilnie liczba niedokładnych adresów jest mniejsza, ale wciąż jest ona liczona w tysiącach. W stolicy ok. 7,2 tys. osób podało błędne adresy. Z kolei w samorządzie rejonu wileńskiego liczba niepoprawnie zadeklarowanych miejsc zamieszkania jest szacowana na ok. 5,1 tys.

W Wilnie odbyły się obchody 510. Rocznicy bitwy pod Orszą – jednej z największych bitew rozegranych w XVI-wiecznej Europie, gdy wojsko Wielkiego Księstwa Litewskiego pokonało przeważające siły Moskwy **Fot. Dainius Labutis, ELTA**

W Powiewiórcie – uroczystości pogrzebowe Napoleona Ciukszy ps. „Waligóra”

14 września (sobota) 2024 r. w kościele pw. św. Kazimierza w Powiewiórcie (rej. Święciany) odbędą się uroczystości pogrzebowe Napoleona Ciukszy ps. „Waligóra”, żołnierza Armii Krajowej oddziału Antoniego Burzyńskiego „Kmicica” oraz 5. Wileńskiej Brygady AK.

Szcątki Napoleona Ciukszy zostały odnalezione i zidentyfikowane przez Instytut Pamięci Narodowej.

W uroczystościach wezmą udział m.in. żołnierze z 9 Warmińskiego Pułku Rozpoznawczego, która to jednostka nosi imię płk Zygmunta Szendzielarza ps. „Łupaszka” – dowódcy „Waligóry”.

Organizatorami Uroczystości są:

Starostwo w Podbrodziu oraz Instytut Pamięci Narodowej.

Więcej informacji na stronie:

<https://poszukiwania.ipn.gov.pl/bbp/aktualnosci/22395,Uroczystosci-pogrzebowe-Napoleona-Ciukszy-ps-quotWaligoraquot.html>

Biuro Poszukiwań i Identyfikacji IPN

Kochana Janino, Koleżanko dawnych szkolnych lat!

Stulecie, które, według Twoich słów, minęło jak jeden dzień, było nasycone w twym życiu ogromem pracy na rzecz polskości.

Podziwialiśmy i nadal podziwiamy Twoją energię, Twoje umiłowanie Wilna i Twoją dobroć, którą darujesz ludziom.

Życzymy Ci dalszych lat życia w miłości najbliższych Ci ludzi, radosnych chwil w życiu, wiernych przyjaciół i zdrowia.

Niech Matka Boska Ostrobramska okryje Cię swoją opieką przez wszystkie kolejne lata.

Towarzystwo Absolwentów „Zawsze Wierni »Piątce«”

Imieniny

10 września

Aldony, Aniola, Antoniego, Bernarda, Feliksa, Franciszka, Izabeli, Klemensa, Leona, Łukasza, Mikołaja, Moniki, Sebastiana, Wiktora

11 września

Ademara, Aiszy, Bonawentury, Dagny, Dydyma, Emiliana, Jacka, Krzesława, Panfucego, Piotra, Prota, Teodora, Wincentego

Cytat dnia

„Musimy przejść od ochrony cywilnej do obrony cywilnej, ponieważ czasy się zmieniły. Musimy dostosować ochronę cywilną do zagrożeń hybrydowych i wojskowych. Jest to bardzo kosztowne, ale musimy omówić opcje i uzyskać odpowiednie wsparcie ze strony Unii Europejskiej” – powiedziała minister spraw wewnętrznych Agnė Bilotaitė na konferencji prasowej w Sejmie.

Liczba dnia

56,9 mln euro zainwestował w nową fabrykę w Kiejdanach Pon. Bike – największy na świecie producent rowerów, zarządzany przez holenderski holding Pon Holdings

Mieszkańcy zdecydowali: oto wyniki głosowania nad projektami budżetu partycypacyjnego

6 września, podczas posiedzenia komisji oceniającej pomysły projektu na realizację działań budżetu partycypacyjnego Samorządu Rejonu Wileńskiego zatwierdzono trzy zwycięskie projekty (małej, średniej i dużej objętości).

Dyrektor Administracji Samorządu Rejonu Wileńskiego Władysław Kondratowicz, przewodniczący komisji, wyraził zadowolenie z aktywnego udziału mieszkańców.

„Cieszymy się, że tak wielu mieszkańców przejawiało inicjatywę, zgłosiło kreatywne pomysły i aktywnie głosowało. Projekty te zdecydowanie przyczynią się do podniesienia jakości życia w rejonie i, co najważniejsze, odzwierciedlają potrzeby i oczekiwania wspólnot. Dziękujemy mieszkańcom, którzy aktywnie uczestniczyli w procesie głosowania. Gratulujemy społecznościom wygranych projektów, a wnioskodawcom dziękujemy za wspaniałe inicjatywy” – mówił dyrektor.

Od 30 lipca do 27 sierpnia br. do zgłaszania pomysłów zaproszono mieszkańców, którzy ukończyli 18. rok życia i mieszkają na terenie rejonu wileńskiego, w jaki sposób uczynić środowisko życia jeszcze bardziej atrakcyjnym i wygodnym.

Mieszkańcy mogli oddać swój głos na prezentowane pomysły projektowe internetowo lub po przybyciu do Administracji Samorządu.

Na pomysły projektów oddano 2 306 głosów internetowo i 4 głosy – fizycznie. W sumie głosowały 1 303 osoby.

W 2024 r. projekty budżetu partycypacyjnego, które otrzymały najwięcej głosów mieszkańców i zwyciężyły:

(Projekty o małej objętości):

Zakładanie niezbędnej małej infrastruktury we wsi Ławaryszki – 260 głosów przez internet i 1 głos fizyczny (zwyciężył).

Przestrzeń zabaw dla dzieci i wspieranie kreatywności w Podbrzeziu – 243 głosy.

Projekt małej objętości z największą liczbą głosów mieszkańców

ZAKŁADANIE NIEZBĘDNEJ MAŁEJ INFRASTRUKTURY WE WSI ŁAWARYSZKI

Gmina Ławaryszki 9 280 Eur

Projekt średniej objętości z największą liczbą głosów mieszkańców

SPRZĘT DO ĆWICZEŃ NA ŚWIEŻYM POWIETRZU I PLAC ZABAW DLA DZIECI W PODBRZEZIU

Gmina Podbrzezie 49 450 Eur

4.>>

Tworzenie i renowacja przestrzeni publicznych oraz infrastruktury użytku publicznego związanej z wypoczynkiem, rekreacją, sportem, kulturą i inną działalnością — 88 głosów.

Strefa aktywnego wypoczynku rodzin — 80 głosów internetowo i 2 głosy fizycznie.

Skwer w Sawiczunach — 16 głosów.

(Projekty o średniej objętości):

Sprzęt do ćwiczeń na świeżym powietrzu i plac zabaw dla dzieci w Podbrzeziu — 210 głosów (zwyciężył).

Sport dla każdego — 197 głosów internetowo i 1 głos fizycznie.

Aktywny czas w Rzeszy: Przestrzeń społeczna pod otwartym niebem — 162 głosy.

Wybrzeże jeziora Aliejūnai — 117 głosów.

Skrzyżowanie sportowe — 99 głosów.

Oaza wypoczynku i wspólnotowości Kieny — 94 głosy internetowo i 1 głos fizycznie.

Budowa strefy sportowej i placu zabaw dla dzieci — 88 głosów.

Plac zabaw dla dzieci — 39 głosów.

Strefa sportowa w miasteczku Bezdany — 35 głosów.

**Projekt dużej objętości
z największą liczbą głosów mieszkańców**

**UPORZĄDKOWANIE I DOSTOSOWANIE
PRZESTRZENI PUBLICZNEJ WSI MOŚCISZKI DO
POTRZEB WSPÓLNOTY I POTRZEB PUBLICZNYCH**

📍 Gmina Ławaryszki   € 54 159,12 Eur

(Projekty o dużej objętości):

Uporządkowanie i dostosowanie przestrzeni publicznej wsi Mościszki do potrzeb wspólnoty i potrzeb publicznych — 319 głosów internetowo i 4 głosy fizycznie (zwyciężył).

Przestrzeń wypoczynkowa i kulturalna w Podbrzeziu — 260 głosów. ■

Strony przygotowano
na podstawie informacji
Samorządu Rejonu Wileńskiego

W tym roku prawie 36 tys. cudzoziemców nie dostało pozwolenia pracy na Litwie

Szacuje się, że w związku z zaostreniem przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych RL środków kontroli migracji na Litwie w tym roku nie pozwolono mieszkać i pracować prawie 36 tysiącom obcokrajowców.

Jak podaje resort, w tym roku podczas wstępnej oceny ocenionych zostało 67 175 wniosków, z czego 20 410 zostało odrzuconych ze względu na stwierdzone braki.

Zaobserwowano również spadek liczby wniosków o wydanie zezwolenia na pobyt i pracę na Litwie z krajów Azji Centralnej (Azerbejdżan, Kazachstan, Kirgistan, Tadżykistan, Uzbekistan). W lipcu-sierpniu ubiegłego roku

obywatele krajów Azji Centralnej złożyli łącznie 8 907 wniosków, w tym roku zaledwie 2 344.

W tym czasie 45 firmom, które nie spełniały wymogów, zakazano zapraszania cudzoziemców na Litwę.

W lipcu-sierpniu br. specjaliści Departamentu Migracji przeprowadzili kontrole w 438 firmach i sprawdzili 6 473 cudzoziemców. Sporządzono łącznie 1 400 protokołów wykroczeń administracyjnych. Większość z nich dotyczyła nielegalnego pobytu na Litwie, naruszenia procedury oświadczeń o miejscu zamieszkania.

W ciągu pierwszych ośmiu miesięcy tego roku cofnięto także 11 574 zezwoleń na pobyt czasowy, czyli o półtora razy więcej

Według Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w kraju pracuje obecnie około 116 tysięcy cudzoziemców.

niż w tym samym okresie roku ubiegłego — 3 419. W tym roku zakazem wjazdu na Litwę objęto 5 822 cudzoziemców — czyli prawie dwukrotnie więcej niż w roku ubiegłym (3 174).

Według Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w kraju pracuje obecnie około 116 tysięcy cudzoziemców, a łączna liczba obcokrajowców mieszkających na Litwie wynosi około 220 tysięcy (w tym uchodźcy wojenni z Ukrainy). ■

L24.lt na podst. ELTA

OBRONA Landsbergis wzywa do wdrożenia obrony p-lot.

Po sobotnim rozbiciu się rosyjskiego drona wojskowego na Łotwie, minister spraw zagranicznych Gabrielius Landsbergis podkreślił, że rotacyjny model obrony powietrznej NATO w regionie bałtyckim musi zostać natychmiast wdrożony. Minister wygłosił te uwagi na wspólnej konferencji w Wilnie 9 września wraz z Espenem Barthem Eide, ministrem spraw zagranicznych Norwegii. „Weekendowe wydarzenia na Łotwie potwierdzają, że rotacyjny model obrony powietrznej NATO w regionie Morza Bałtyckiego musi zostać wdrożony bezzwłocznie. Chcielibyśmy do przyłączenia się do niego zaprosić Norwegię” — powiedział Landsbergis podczas konferencji.

PREZYDENT Spotkanie z głową Albanii, nacisk na obronność

Prezydent Gitanas Nausėda, który w poniedziałek 9 września spotkał się w Wilnie z prezydentem Albanii Bajramem Begajem, podkreślił potrzebę zwiększenia finansowania obronności. Według Nausėdy, sojusznicy NATO muszą nadal szybko zwiększać swoje inwestycje w obronność, dążąc do 3 proc. produktu krajowego brutto (PKB) i zwracając szczególną uwagę na obronę powietrzną.

GRZYWNA Judex zapłaci 1 tys. euro

Judex, kowieńska firma produkująca mrożonki, została ukarana grzywną w wysokości 1 tys. euro za opóźnienia w płatnościach

na rzecz pięciu dostawców lato psujących się produktów rolnych i spożywczych, poinformowała Agencja Rolnictwa. Firma naruszyła ustawę o zakazie nieuczciwych praktyk handlowych w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych. „Nabywca, w kontekście nieregularnych dostaw produktów, zakupił produkty od pięciu dostawców produktów rolnych i spożywczych, za które spóźnił się z płatnością od 4 do 83 dni kalendarzowych na podstawie pięciu faktur VAT wystawionych przez dostawców, z naruszeniem prawa” — podała agencja w swoim dochodzeniu.

WILNO Stary-nowy mural został „dokończony”

W 2018 r. malarka Silvija Drebigkaitė ozdobiła jedną ścianę wileńskiego Progimnazjum na Antokolu stylizowanym miejskim krajobrazem wileńskiej Starówki. Po śmierci artystki jej przyjaciel, malarz Vytautas Poška, dokończył dzieło na innej ścianie szkoły. Sześć lat temu projekt Związku Artystów Litewskich „Mury Antokolu” został zrealizowany w ramach programu samorządu Wilna „Tworzę Wilno”. Był to owoc współpracy malarzy Vytautasa Poški i Silviji Drebigkaitė z architektem Gediminasem Sakalisem. Tym razem Drebigkaitė pomalowała ścianę Szkoły Antakalnisa, tytułując pracę „Obrazy i historia miasta Wilna”, a Poška zrewitalizował budynek opuszczonego domu (ul. Vileišio 14A). Po śmierci swojej drogiej przyjaciółki Drebigkaitė 4 lata temu, Poška postanowił zrealizować szkic, który mu zostawiła i ukończyć projekt na ścianie szkoły, tym razem również we współpracy z Sakalisem. Wraz z Tomaszem Jankūnasem, dyrektorem antokolskiego progimnazjum, zgłosił projekt do programu „Tworzę Wilno” i po otrzymaniu dofinansowania przystąpił do jego realizacji. Mural jest już ukończony. „Teraz praca jest zakończona. Kiedy spojrzymy na dwie pomalowane ściany, zobaczymy uwiecznione wszystkie najsłynniejsze obiekty Wilna” — mówi Poška.

PODATKI Skaistė: nie będzie zmian podatkowych

Minister finansów Gintarė Skaistė powiedziała, że ministerstwo nie zamierza proponować żadnych nowych zmian podatkowych przy opracowywaniu przyszłorocznego budżetu. Według niej, gdyby Sejm przyjął jedną lub więcej poprawek zaproponowanych wcześniej przez rząd, budżet nie uzyskałby z nich dodatkowych dochodów do 2026 roku. „Wszystkie decyzje podatkowe, które mają wpływ na dochody budżetowe w najbliższych latach, zostały już podjęte. W każdym razie, nawet jeśli Sejm miałby rozważyć jedną lub drugą zmianę podatkową z własnej inicjatywy, ze względu na istniejącą regulację, zgodnie z interpretacją Trybunału Konstytucyjnego, (...) prawdopodobne jest, że wpływ byłby ograniczony do dochodów w 2026 roku. Jeśli Sejm rozważyłby cokolwiek, wpływ prawdopodobnie nie byłby na budżet na 2025 r., ale na budżet na 2026 r.” — powiedziała Skaistė w poniedziałek 9 września dla agencji BNS.

SZKOŁY W „Kraszewskim” ruszył remont

W Gimnazjum im. Józefa Ignacego Kraszewskiego w Wilnie ruszył remont. Renowacji mają być poddane gabinety 9, 10, 11, 12 i 27 i prace mają dobiec końca w grudniu. Remont jest finansowany przez polskie MSZ z udziałem stołecznego samorządu. „Dzięki staraniom dyrektor gimnazjum oraz innych osób zainteresowanych w naszym gimnazjum odbywają się prace remontowe. Obecnie trwają renowacje gabinetów 9, 10, 11, 12 i 27. Planowany czas zakończenia tego etapu remontu – grudzień 2024 r.” — czytamy na szkolnych kanałach komunikacyjnych.

V Międzynarodowy Festiwal Sztuk „TRANS/MISIJOS Balticum 2024”

Ilona Lewandowska

Na Wileńszczyźnie rozpoczyna się V Międzynarodowy Festiwal Sztuk „TRANS/MISIJOS Balticum 2024”.

W tym roku wydarzenia festiwalowe obejmą aż siedem lokalizacji.— Docieramy z profesjonalną sztuką do małych miejscowości, nie tylko do dużych miast. Dzięki temu wymiana kulturalna, która jest jedną z głównych idei naszego festiwalu, jest bardziej widoczna — mówi organizator festiwalu, Edward Kiejzik.

SZEROKA GEOGRAFIA

W tym roku festiwal rozszerzył swoją geografę. Będzie obejmował aż cztery samorzędy — po raz pierwszy wydarzenia będą odbywały się także w rejonie preńskim. Spotkania ze sztuką odbędą się w Mejszagole, Rzeszy, Niemenczynie, Rudominie, Trokach, Stakliszkach i oczywiście w Wilnie.

W sobotę 7 września w Dworze Houwaltów w Mejszagole odbyło się otwarcie wystawy „Infinity II”, na której zaprezentowano prace 11 artystów z dużego krakowskiego środowiska grafików. Reprezentują oni różne grupy wiekowe, posługują się różnymi technikami graficznymi i prezentują indywidualne wizualizacje swoich prac, odsłaniając ścieżki poszukiwań i twórczych rozwiązań, głębię emocji, intencji i koncepcji. Zachowując własną odrębność i niepowtarzalność, uczestnicy wystawy tworzą oryginalne kom-

pozycje, które podkreślają bogactwo gatunku graficznego.

Wystawa nie bez powodu zatytułowana jest metaforycznie „Infinity”, gdyż abstrakcyjna koncepcja tego terminu odnosi się do nieskończoności, bezkresu, bezgraniczności — czyli tego wszystkiego, czego trwałość i ciągłość są nieograniczone i wieczne. Ta pozytywna wiara w przyszłość grafiki jest całkowicie uzasadniona, ponieważ potrzeba człowieka do utrwalania i powielania obrazów posiada wielotysięczną tradycję, przez kolejne epoki zmieniającą się i wciąż rozwijającą.

AKTYWIZACJA ŚRODOWISKA LOKALNEGO

— Tego rodzaju wydarzenia są okazją nie tylko do zaprezentowania prac artystów pochodzących z odległych miejsc, ale również do aktywizowania lokalnego środowiska. Czasem słyszymy, że poza stolicą czy wielkimi miejscami nie ma zainteresowania profesjonalną sztuką, że nie warto wychodzić z podobnymi inicjatywami, ale tak nie jest. W Mejszagole mieliśmy okazję spotkać się również z profesjonalnymi artystami plastykami, którzy mieszkają w tym miasteczku i bardzo się ucieszyli, że tego rodzaju

wydarzenie zostało zaprezentowane w tym miejscu. Choć pewnie nie ściągniemy na takie wydarzenia tłumów, ale mamy szansę kształtować przez nie gusta naszych odbiorców, a także — zachęcać do eksponowania swoich prac z rejonach lokalnych twórców, którzy czasem odnoszą sukcesy gdzieś dalej, ale nie widzą perspektyw w swoim lokalnym środowisku — komentuje Kiejzik.

Festiwalowe wydarzenia, podobnie jak w ubiegłych latach, będą się skupiać na kulturze pogranicza rejonu morza bałtyckiego. Będzie można zobaczyć spektakle teatralne, wystawy i wysłuchać wyjątkowych koncertów.

W Niemenczynie gościć będzie teatr Oskarasa Koršunovasa ze spektaklem „Wesele” a w Wilnie teatr z Dyneburga ze spektaklem „Makbet”. Nie zabraknie także propozycji dla dzieci oraz występów Polskiego Teatru „Studio” w Wilnie.

W ramach uroczystego otwarcia festiwalu, które odbędzie się w 26 września, planowany jest koncert Agnė Sabulytė i Povilasa Jaraminasa zatytułowany „Złota Era”. Zabrzmia najpopularniejsze utwory jazzowe z pierwszej połowy XX wieku, które stały się standardami i są popularne do dziś. ■

■ Festiwal „TRANS/MISIJOS Balticum 2024” potrwa do 29 września Fot. organizatorzy

Zaszczytne wyróżnienie dla zasłużonej wilnianki

6 września, w dniu pięknego jubileuszu 100-lecia, pani Janina Gieczewska została uhonorowana Krzyżem Komandorskim Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polski.

Justyna Giedrojc

Nagrodę jubilatce wręczyli chargé d'affaires Rzeczypospolitej Polskiej Andrzej Dudziński oraz konsul RP Irmina Szmalec.

— To było wyjątkowe wydarzenie nie tylko dla szanownej jubilatki, ale dla całej polskiej społeczności. Wysoką nagrodę wręczono pani Janinie podczas uroczystości jubileuszowej w Domu Kultury Polskiej w Wilnie. Pani Janina jak zawsze była pogodna, cierpliwie wysłuchiwała ludzi składających jej życzenia. Bardzo wiele gości chciało się wypowiedzieć i podziękować za dobre sprawy, jakie czyniła. Wiele wypowiedzi sięgało dawnych czasów, kiedy powstawał Związek Polaków Litwy i szereg innych polskich organizacji. Prawie we wszystkich pani Janina zostawiła swój dobry ślad, zawsze pomagała, służyła radą, gdy chodziło o szkolnictwo, o ZPL, o wszystko, co polskie. Pogratulować jubilatce oraz wyrazić uznanie przybył m.in. europoseł, prezes ZPL i AWPL-ZChR Waldemar Tomaszewski, stołeczna wicemerc Donata Meizelytė, członkowie Polskiej Sekcji Wileńskiej Wspólnoty Więźniów Politycznych i Zesłańców, przyjechali też krewni z Polski. Wszyscy podziwialiśmy piękną rodzinę, która otaczała jubilatkę — dzieci, wnuków, prawnuków. Uroczystość jubileuszową uświetnił spektakl muzyczny „Na wileńskiej ulicy” w wykonaniu Polskiego Teatru „Studio” w Wilnie — opowiada „Kurierowi Wileńskiemu” Krystyna Adamowicz, wileńska dziennikarka, prezes Towarzystwa Absolwentów „Zawsze wierni »Piątce«”.

Jest pewna, że pani Janina nigdy nie zaprzestanie działać.

— Może teraz tylko telefonicznie, ale zawsze poradzi, podpowie, pomoże. Sprawy polskie, wileń-

W dniu swego 100-lecia Pani Janina Gieczewska została uhonorowana Krzyżem Komandorskim Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polski Fot. stopklatka TVP Wilno

skie zawsze są bliskie jej sercu. Tak piękna i wzniosła uroczystość z okazji 100-lecia jeszcze raz pokazała, jak ludzie lubią i szanują panią Janinę, pamiętają o jej ogromnym wkładzie w krzewienie polskości, to jest prawdziwa nasza Matka Polka wileńska — zauważa Krystyna Adamowicz.

To dzięki pani Janinie Gieczewskiej narodził się pomysł roztoczenia opieki nad miejscami spoczynku pedagogów oraz absolwentów słynnej wileńskiej „Piątki”.

— Właśnie pani Janina wystąpiła z taką inicjatywą. My zaś przystąpiliśmy do realizacji tego szlachetnego celu — opowiada rozmówczyni.

Wspomina, jak przed wielu laty poznała panią Janinę Gieczewską.

— Gdy poznałyśmy się, pani Janina pracowała w polskiej redakcji wydawnictwa „Šviesa” jako redaktor podręczników dla szkół polskich na Litwie. Byłam młodziutką dziennikarką, kiedy po raz pierwszy zawitała do redakcji „Czerwonego Sztandaru”. Pamiętam, że

chodziło wówczas o sprawy polskich podręczników — kontynuuje Krystyna Adamowicz.

Wspomina też, z jakim zapałem pani Gieczewska zaangażowała się w budowę polskiej szkoły w Wilnie, obecnie Progimnazjum im. św. Jana Pawła II.

— Poprzez redakcję przekazała całą swoją emeryturę na rzecz budowy polskiej szkoły w dzielnicy Justiniškės, pod taką nazwą powstawało obecne progimnazjum. Z zawodu jest przecież pedagogiem, zatem sprawy szkolnictwa zawsze były bliskie jej sercu — podsumowuje dziennikarka.

Janina Gieczewska przez całe życie była aktywna społecznie. Działała w Związku Polaków na Litwie, Towarzystwie Dobroczynności i Polskiej Sekcji Wileńskiej Wspólnoty Więźniów Politycznych i Zesłańców. Jest rodowitą wilnianką, osobą życzliwą, pogodną i otwartą. Za swą działalność wielokrotnie otrzymywała najwyższe nagrody państwowe. ■

Wpływowi, bo widoczni: Nausėda i Šimonytė na czele rankingu politycznego

Antoni Radczenko

Portal informacyjny delfi.lt wspólnie z czasopismem „Reitingai” opublikowały coroczny ranking najbardziej wpływowych polityków w kraju. Na czele rankingu stanęli prezydent Gitanas Nausėda oraz premier Ingrida Šimonytė.

KTO W DZIESIĄTCE?

— Sądzę, że to odzwierciedla stan faktyczny. Moim zdaniem, premier i prezydent są najbardziej wpływowymi osobami w polityce. Są najbardziej widoczni i zaangażowani w podejmowanie decyzji politycznych — ocenia w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” politolog Andrzej Puksztó z Uniwersytetu Witolda Wielkiego.

Badanie składa się z dwóch części. Czasopismo odpowiada za część ekspercką, natomiast portal za badania opinii publicznej. W przypadku części pierwszej na pierwszym miejscu znalazła się obecna szefowa rządu Ingrida Šimonytė. Prezydent Gitanas Nausėda znalazł się na drugim miejscu. Szef MSZ i przewodniczący konserwatystów Gabrielius Landsbergis uplasował się na miejscu trzecim. Czwarte i piąte miejsca podzielili między sobą byli przywódcy kraju, Valdas Adamkus oraz Vytautas Landsbergis. Na dalszych miejscach znaleźli się: przewodnicząca Sejmu Viktorija Čmilytė-Nielsen, minister ochrony kraju Laurynas Kasčiūnas, była prezydent Dalia Grybauskaitė, liderka socjaldemokratów Vilija Blinkevičiūtė. Na miejscu dziesiątym znalazł się prezes Związku Demokratów „W imię Litwy” Saulius Skvernelis.

POSTACIE HISTORYCZNE

Inna lista wynika z badań opinii publicznej przeprowadzonych przez Spinner tyrimai na zlecenie delfi.lt. Tu na pierwszym miejscu znalazł się urzędujący prezydent, obecna premier na miejscu drugim, a były prezydent Val-

das Adamkus znalazł się na miejscu trzecim. Widzimy, że zarówno na liście eksperckiej oraz mieszkańców Adamkus i Landsbergis znajdują się w czołówce najbardziej wpływowych polityków państwa.

Na czele rankingu stanęli prezydent Gitanas Nausėda oraz premier Ingrida Šimonytė. Fot. Julius Kalinskas, ELTA

das Adamkus znalazł się na miejscu trzecim. Widzimy, że zarówno na liście eksperckiej oraz mieszkańców Adamkus i Landsbergis znajdują się w czołówce najbardziej wpływowych polityków państwa.

— Ludzie darzą zaufaniem sprawdzonych polityków i liderów, pomimo że raczej już nie uczestniczą w polityce i są minimalnie aktywni, dlatego Valdas Adamkus i Vytautas Landsbergis zawsze w takich rankingach plasują się wysoko. Na ile w rzeczywistości te osoby są wpływowe? Trudno powiedzieć. Na pewno ich zdanie liczy się na salonach politycznych i w mediach. Tym niemniej, nie można ich porównać z aktywnie działającymi politykami. Odgrywają rolę Boga ojca, który od czasu do czasu coś przekazuje politykom lub dla społeczeństwa. Podobne miejsce zajmuje Dalia Grybauskaitė. Tylko że ona jest o wiele młodsza i o wiele bardziej aktywna w przestrzeni publicznej. Tym niemniej, zarówno społeczeństwo, jak i eksperci, traktują ich jak postacie historyczne — tłumaczy sytuację Puksztó.

Na dalszych miejscach w tym rankingu znaleźli się: Dalia Grybauskaitė,

Vytautas Landsbergis, Viktorija Čmilytė-Nielsen, lider „Zorzy Litwy” Remigijus Žemaitaitis, Vilija Blinkevičiūtė, Laurynas Kasčiūnas oraz Gabrielius Landsbergis.

Wszystkie badania z ostatniego roku dotyczące popularności partii pokazują, że największą popularnością cieszą się socjaldemokraci. Tym niemniej, liderka partii, chociaż trafiła do pierwszej dziesiątki, nie zajmuje czołowych pozycji.

— W przypadku Viliji Blinkevičiūtė na jej miejsce na liście miała wpływ jej postawa. Stała na czele listy partyjnej, ale bardzo długo zwlekała z odpowiedzią, czy faktycznie zamieni fotel europosła na fotel posła w Sejmie. Długo też zwlekała z odpowiedzią, czy przyjmie stanowisko premiera. Kiedy prowadzisz listę najbardziej popularnej w kraju partii, ale wysyłasz sygnały, że nie jesteś pewna, czy chcesz stanąć na czele rządu, to automatycznie daje to niższe miejsce na liście — przekonuje Andrzej Puksztó. ■

Wrzesień zapowiada się gorący. Meteorolog: „Nie można tego nazwać jesienią”

Honorata Adamowicz

Meteorolog Gytis Valaika przyznaje, że słupki termometrów jeszcze dość długo utrzymają się na wysokim poziomie. Natomiast etnolog Libertas Klimka podkreśla, że pogoda, którą mamy teraz, z pewnością nie jest typowa dla września i przynosi wielkie szkody dla przyrody.

LATO NADAL TRWA: WRZESIEŃ CIEPŁY I SUCHY

— Jak na razie nie widać końca upałów. Letnia pogoda utrzyma się dalej, może pojawi się kilka chłodniejszych dni, ale, tak naprawdę, nie można tego nazwać jesienią. Długoterminowa prognoza przewiduje bardzo ciepły i nieco bardziej suchy niż przeciętnie wrzesień. Prawdopodobnie powtórzy się scenariusz letniej pogody z września ubiegłego roku. Nie przewidujemy nagłego ochłodzenia. Być może to dobra wiadomość dla tych, którzy lubią upały, ale są tacy, którzy już mówią, że mają ich dość. Lato trwa i zdecydowanie nie jest to jeszcze babie lato, ale kontynuacja lata. Na pewno jeszcze w tym roku pobijemy kolejne rekordy upałów — zaznacza w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” meteorolog Gytis Valaika.

WISŁA WYSYCHA W DRAMATYCZNYM TEMPIE

Cała Europa boryka się z falą upałów, która nie odpuszcza nawet we wrześniu. Zgodnie z prognozami, miejscami temperatura we wrześniu przekroczy 37 st. C. W Norwegii i Szwecji temperatura we wrześniu po raz pierwszy w historii przekroczyła granicę 30 stopni Celsjusza. Fala upałów w Polsce doprowadziła tymczasem do wysychania Wisły. Rzeka osiągnęła rekordowo niski stan wody w Warszawie. W czwartek było to 29 centymetrów, w piątek 28, a w sobotę 7 września o godzinie 19.20 wodomierz przy stacji hydrolo-

Pogoda, którą mamy teraz, z pewnością nie jest typowa dla września. Wrzesień powinien być chłodniejszy i zdecydowanie bardziej wilgotny” — mówi meteorolog **Fot. Marian Paluszkiewicz**

gicznej Warszawa-Bułwary pokazał 26 centymetrów. W poniedziałek poziom wody spadł dramatycznie do 24 cm, a woda wciąż opada, podał Polski Instytut Meteorologiczny.

— Pogoda, którą mamy teraz, z pewnością nie jest typowa dla września. Wrzesień powinien być chłodniejszy i zdecydowanie bardziej wilgotny. Z pewnością mamy teraz bardzo gorący miesiąc, a Litwa nie jest wyjątkowa pod względem upałów. Może w Europie Zachodniej było w tym roku nieco chłodniej, ale we wschodniej, południowej części Europy było naprawdę bardzo gorąco. To było anomalnie gorące lato. Myślę, że upały z każdym rokiem będą coraz częstsze — prognozuje Gytis Valaika.

REKORDY TEMPERATURY

Według strony Litewskiej Służby Hydrometeorologicznej na Facebooku, jest to 15. Dzienny rekord najwyższej temperatury w tym roku. Poprzednią najwyższą temperaturę 8 września odnotowano w Lazdijai 69 lat temu, kiedy powietrze nagrzało się do 27,8 stopni. Według Litewskiej Służby Hydrometeorologicznej w ubiegłym roku ustanowiono 16 dzien-

nych rekordów ciepła, 13 w 2022 r. i 6 w 2021 r.

— Trudno jest mówić o tym, jaką pogodę będziemy mieli przez całą jesień. Prognozy długoterminowe to bardziej eksperymentalne prognozy, którym nie można ślepo wierzyć, ponieważ czasami mogą okazać się błędne — podkreśla meteorolog Gytis Valaika.

RAJ DLA SZKODNIKÓW

Etnolog Libertas Klimka w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” powiedział, że wraz z upałami pojawiają się nowe pokolenia szkodników.

— Oczywiście, że takie ekstremalne upały przyniosą nowe choroby, nowe szkodniki. Niektóre gatunki zwierząt i roślin po prostu wyginą, ponieważ nie są przystosowane do takiej temperatury. Wysokie temperatury też powodują, że rodzą się nowe gatunki szkodników, pojawiają się nowe choroby u zwierząt i roślin. Temperatura, jaką mamy we wrześniu, jest nie normalna. Niestety, negatywne skutki odczuwamy już teraz, a będzie tylko gorzej — martwi się Libertas Klimka. ■

Winnice regionu Villány, ojczyzny najlepszych węgierskich win czerwonych

Leszek Wątróbski

Na Węgrzech zaczęto uprawiać winorośl za czasów Stefana I (969–1038). Najlepsze winnice regionu znajdują się w miejscowościach: Villány, Villanykövesd, Kisharsány, Nagyarsány i Sıklós. W tej ostatniej uprawia się przede wszystkim odmiany białe.

IDEALNE WARUNKI DO UPRAWY WINOROŚLI

Z białych odmian tradycyjnie uprawia się tam Welshriesling, Traminer, Hárslevelü, a także coraz częściej Chardonnay. Z czerwonych tradycyjnie uprawia się Kadarwę i Kékportó (o ciemnym kolorze i owocowym aromacie, butelkowane po 6 miesiącach leżakowania i podawane w temperaturze 16–18 stopni Celsjusza). Uprawia się także Kékfrankos (męskie wino o rubinowym kolorze, najlepsze dopiero po przynajmniej 2-letnim leżakowaniu w beczce, średnio kwaskowe, najlepsze do picia w temperaturze około 18 stopni C), Zweigelt, Merlot, Cabernet Franc i Cabernet Sauvignon.

Region Villány-Sıklós posiada idealne warunki do uprawy winorośli. To właśnie te góry chronią winnice przed chłodami z północy. Najlepsze działki znajdują się w Jammerthal, Sterntal oraz Kopar. Grona z tych działek służą do wytwarzania najwyższej klasy win.

CO OPRÓCZ WINNIC?

Po roku 1990 ponownie powstały w regionie Villány prywatne winnice. Dzisiaj wiele z nich dysponuje własnym zapleczem hotelowym. Większość tamtejszych winiarzy to potomkowie niemieckich osadników ze Szwabii, którzy przybyli na Węgry jeszcze w XVIII w. Nikogo

Villány to pasmo niskich gór i region obfitujący w liczne winnice. Ten najbardziej na południe Węgier wysunięty region winiarski jest ojczyzną najlepszych czerwonych win węgierskich.

Ten najbardziej na południe Węgier wysunięty region winiarski jest ojczyzną najlepszych czerwonych win węgierskich

Jedna z tamtejszych winnic

więc nie dziwą często tam spotykane nazwiska takie jak: Bock, Gere, Mayer, Neuperger czy Wunderlich.

Dobłą bazą wypadową do zwiedzania okolicznych winnic są Hárkany — znany ośrodek sanatoryjny, z tanią bazą noclegową. Tamtejsze wody umożliwiają podleczenie ewentualnego reumatyzmu. Poza tym będąc w regionie Villány war-

to też odwiedzić Pécs, jedno z najpiękniejszych i najbardziej malowniczych miast na Węgrzech. Miasto leży u stóp gór Meczek, otoczone winnicami. Pécs ma dwa tysiące lat, a łagodny klimat, wąskie uliczki, liczne placówki i kościoły upodabniają je do wielu miast śródziemnomorskich.

Fot. autor

Dzieci odurzają się coraz częściej. Dlaczego i co z tym poradzić?

Honorata Adamowicz

Niedawno zatruty nieznanymi substancjami 17-letni chłopiec przywieziony z Szawli po trzech dobach walki o życie zmarł w klinice w Kownie. Violeta Radziūnienė, lekarz pediatrii ratunkowej w Miejskim Szpitalu Klinicznym w Wilnie, mówi, że nastolatki najczęściej odurzają się alkoholem i nikotyną, a także dopalaczami i środkami na bazie konopi. Są jednak stwarzane coraz to nowe środki odurzające, które specjalistom bardzo trudno jest rozpoznać.

Członek Zarządu Wspólnoty Dzielnicy Nowy Świat w Wilnie, Artūras Melianas mówi, że sytuacja z narkotykami wygląda bardzo źle, a problem tylko narasta, dlatego społeczność Nowego Miasta postanowiła napisać petycję do władz odpowiedzialnych za radzenie sobie z tym problemem w celu opracowania i wdrożenia planu działań.

WYSTARCZY KILKA KLIKNIEĆ...

— Do głównych substancji odurzających dzieci i młodzież należą różne napoje alkoholowe: cydr, piwo i wódka. Bardzo często napoje alkoholowe są mieszane z papierosami. W ostatnich latach niepokoi rosnąca liczba nastolatków palących papierosy elektroniczne. Uczniowie klas 5–6 palą, głównie po to, by dopasować się do rówieśników lub starszych kolegów. Problemem jest nie tylko wpływ nikotyny na organizm dziecka, ale również fakt, że wkłady do e-papierosów często zawierają substancje psychoaktywne niewiadomego pochodzenia. Dzieci uzależniają się również od marihuany, amfetaminy i halucynogenów. Jak same mówią, mogą dostać „to” bardzo

Uzależnienie od narkotyków wśród dzieci i młodzieży, niestety, staje się problemem coraz bardziej ostrym i częstym. Substancje odurzające są łatwo dostępne, a niektóre eksperymenty z narkotykami kończą się śmiercią.

Niepewność psychiczna i brak zajętości wśród młodzieży mogą skutkować chęcią sięgnięcia po substancje odurzające **Fot. Freepik.com**

szybko — za pomocą kilku kliknięć w klawisze komputera... — mówi w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” Violeta Radziūnienė.

Według danych Instytutu Higieny, w latach 2019–2023 na Litwie z powodu zatrucia zmarło łącznie siedmioro dzieci w wieku 15–17 lat: trzy zgony w 2019 r., w tym dwa z powodu zatrucia narkotykami i jeden z powodu zatrucia lekami, w 2020 r. dwóch 17-latków zmarło w wyniku zatrucia chemikaliami, w latach 2021–2022 nie odnotowano żadnych zgonów z powodu zatrucia, w 2023 r. dwóch 17-latków zmarło w wyniku zatrucia narkotykami syntetycznymi.

NIEPEWNOŚĆ PSYCHICZNA I BRAK ZAJĘTOŚCI

— Ostatnio często słyszymy o dzieciach i młodzieży odurzających się niejasnymi substancjami.

Pierwszą rzeczą, o której należy powiedzieć, to jest to, że dzisiejsza młodzież nie ma czym się zająć. Współczesna młodzież spędza dużo czasu przy komputerze, telefonie, w sieciach społecznościowych, grając w różne gry komputerowe itp. Innym powodem jest pandemia Covid-19, która ograniczyła komunikację i kontakt twarzą w twarz, w wyniku czego nie tylko dorośli, ale także dzieci, a zwłaszcza nastolatki, próbują znaleźć inne, bezkontaktowe sposoby na uspokojenie się lub zabawę. Niepewność psychiczna dzieci jest często wywoływana przez napięcia lub konflikty rodzinne lub rozwód rodziców. W takich przypadkach dzieci zaczynają szukać schronienia i zrozumienia u przyjaciół i rówieśników, którzy często oferują różne sposoby „uspokojenia się” — mówi specjalistka.

12.>>

JAK ROZPOZNAĆ?

Lekarz mówi, że używanie substancji psychotropowych można rozpoznać po pewnych objawach i nietypowym zachowaniu. Osoby zażywające stymulanty, takie jak amfetamina i ecstasy, charakteryzują się nietypowym pobudzeniem, niepokojem, gadatliwością, poceniem się, częstymi nudnościami i wymiotami. Zażywanie opiatów skutkuje niewydolnością oddechową, poważnym obniżeniem świadomości, a jednym z najwyraźniejszych objawów zażywania opiatów są bardzo wąskie źrenice. Zaburzenia koordynacji, dezorientacja, halucynacje, szybkie bicie serca i trudności z mówieniem są powszechne w przypadku zażycia konopi indyjskich, nikotyny i syntetycznych kannabinoidów.

— Chociaż zatrucia substancjami psychotropowymi nie należą do rzadkości, w naszym szpitalu nie odnotowaliśmy żadnego zgonu z tego powodu. Zawsze dokładamy wszelkich starań, aby zidentyfikować możliwą substancję psychotropową i ilość spożytej substancji, szczególnie w przypadku ciężkiego zatrucia, ponieważ od tego zależy zastosowane leczenie i jego intensywność — zaznacza Violeta Radžiūnienė.

JAK RATOWAĆ ODURZONEGO?

Lekarz radzi, jak pomóc osobie, która zatrzała się nieznanymi środkami odurzającymi. Jeśli dziecko wymiotuje, należy położyć je na boku, aby zapobiec zadławieniu. Należy wezwać pogotowie ratunkowe, telefonicznie podać widoczne objawy i postępować zgodnie z podanymi instrukcjami. W żadnym wypadku nie wolno zostawiać dziecka samego. Najważniejszą rzeczą jest zwrócenie uwagi na dziecko zachowujące się nietypowo i nie lekceważyć tego.

— Nasz szpital leczy dzieci w każdym wieku, które uległy zatruciu substancjami psychotropowymi. Najczęściej są to nastolatki w wieku 13–16 lat. Jednym z najmłodszych pacjentów jest 9-latek, który spożywał alkohol i pa-

„Państwo musi podjąć jakąś konkretną decyzję i wreszcie rozwiązać ten problem” — mówi Artūras Melianas **Fot. Apolinary Klonowski**

lił elektronicznego papierosa. Kilka tygodni temu ratowaliśmy też roczne dziecko, które na skutek zaniedbań otoczenia „skosztowało” substancji odurzających umieszczonych w niewłaściwym miejscu. Tegoroczne lato nie jest wyjątkowe, liczba dzieci zgłaszających się do Dziecięcego Oddziału Ratunkowego z zatruciem alkoholem lub środkami psychotropowymi była podobna do tej zarejestrowanej w ostatnich latach. Tak naprawdę nie ma znaczącej różnicy w liczbie zatruc między miesiącami letnimi a rokiem szkolnym. W ciągu ostatnich trzech lat nasz szpital leczył około 80–100 dzieci rocznie z powodu zatrucia alkoholem i lekami psychotropowymi — podkreśla Violeta Radžiūnienė.

PETYCJA DO WŁADZ

Członek Zarządu Wspólnoty Dzielnicy Nowy Świat w Wilnie, Artūras Melianas w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” powiedział, że w ciągu ostatniego roku nastąpiło ponowne ożywienie handlu środkami odurzającymi i psychotropowymi. Handel ten najbardziej nasilił się szczególnie w dzielnicach Nowego Świata (Naujiniškai) i Markucie (Markučiai) lecz i w innych częściach Wilna.

— Handel ten odbywa się niemal jawnie. Widzimy, że policja jest albo bezsilna, albo niewiele robi w tej sprawie. Nawet jeśli ludzie mówią, gdzie mieszkają handlarze. Ludzie zawsze podnoszą ten temat

i ja, jako przedstawiciel mieszkańców Nowego Miasta, bardzo często słyszę, że jest tu niebezpiecznie, że znowu zaczęły się napady, nawet w środkach transportu publicznego i że wszędzie wyrzucane są zużyte strzykawki, zwłaszcza w krzakach. Chociaż istnieją pewne inicjatywy oddziału naszej polikliniki i starostwa mające na celu zbieranie tych strzykawek, nadal jest ich dużo i jest to bardzo niebezpieczne — mówi Artūras Melianas.

— Nasza społeczność przeprowadziła konsultacje i postanowiła napisać petycję do władz, które są odpowiedzialne za radzenie sobie z tym problemem, przede wszystkim do policji i prokuratury, które są strukturami siłowymi, i oczywiście do służb socjalnych, aby opracowały i wdrożyły jakiś plan radzenia sobie z tym problemem. Tak, aby wreszcie był to problem, który jest rozwiązywany, a nie tylko, że coś jest robione, jak to ma miejsce teraz. Wszyscy zdajemy sobie sprawę, że działa tu mafia, ale państwo musi podjąć jakąś konkretną decyzję i wreszcie rozwiązać ten problem. Prawdopodobnie wszyscy zauważyliśmy, że coraz młodszy ludzie uzależniają się od narkotyków. Problem narkotyków jest bardzo duży i widzimy, co dzieje się teraz z dziećmi i młodzieżą — podkreśla nasz rozmówca. ■

Ataki 11 września: od wojny z terroryzmem do świata multibiegunowego

Antoni Radczenko

Przed 23 latały obraz płonących wież WTC obiegł natychmiast cały świat. W tym dniu 19 członków terrorystycznej organizacji Al Kaidy porwało cztery samoloty, które wraz z pasażerami uderzyły w obiekty uważane za symbole Stanów Zjednoczonych. Najbardziej spektakularne było uderzenie w World Trade Center w Nowym Yorku.

SYMBOLICZNA DATA

W zamachach oprócz samych porwaczy zginęły 2 973 osoby. Kolejnych 26 uznano za zaginionych. Trzy lata później przywódca terrorystów Osama bin Laden przyznał się do zaplanowania ataków, które miały być zemstą za amerykańską pomoc Izraelowi w walce z Palestyną. Siedem lat później szef Al Kaidy został zlikwidowany w ramach amerykańskiej operacji specjalnej. Na tym historia się nie zakończyła.

Ataki Al Kaidy z 11 września 2001 r. były nie tylko szokiem dla ówczesnych, ale spowodowały lawinę zdarzeń, których skutki odczuwamy do dzisiaj — uważa Tomasz Lachowski z Uniwersytetu Łódzkiego.

Od razu po zamachach władze USA ogłosiły wojnę z międzynarodowym terroryzmem. Efektem czego był atak na Afganistan, a później na Irak. Adiunkt w Katedrze Prawa Międzynarodowego i Stosunków Międzynarodowych oraz redaktor naczelny portalu „Obserwator Międzynarodowy” dr Tomasz Lachowski sądzi, że wezwania stojące obecnie przed światem w dużym stopniu są pokłosiem dokonanych zamachów.

— Data jest symboliczna. Wstrząsnęła wówczas światem. Mówiąc o odpowiedzi na atak, czyli o globalnej wojnie z terroryzmem, można powiedzieć, że to był ostatni akord tak silnej amerykańskiej dominacji w stosunkach międzynarodowych. Po 1989 r. w Europie lub w 1991 r. po upadku ZSRS, ukształtował się nowy ład międzynarodowy. Nastąpiła eksplozja potęgi amerykańskiej demokracji liberalnej, paradygmatu praw człowieka. Atak na WTC i inne obiek-

ty w pewnym sensie był próbą zatrzymania ekspansji amerykańskiej przez świat radykalnego islamu. Operacje zbrojne w Afganistanie i Iraku z jednej strony były pokazem amerykańskiej siły, z drugiej zaś te operacje trwały wiele lat i celów nie udało się zrealizować — mówi w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” naukowiec.

IRAK I ROSJA

O ile w przypadku interwencji zbrojnej w Afganistanie USA miały wsparcie swych zachodnich sojuszników, to atak na Irak spowodował rozłam w krajach NATO.

— To był moment szczytu amerykańskiej potęgi, ale wówczas doszło też do pęknięcia w relacjach Waszyngtonu z Europą Zachodnią. Ataków dokonała Al Kaida, która działała głównie z Afganistanu. Amerykanie stwierdzili, że winą leży właśnie po stronie tego kraju.

15.>>

■ Atak na WTC z 11 września 2001 r. był szokiem dla świata Fot. Biuro Prasowe Białego Domu USA

14.>>

Operacja NATO, pierwszy i jedyny raz w historii, opierała się na art. 5 Paktu Północno Atlantyckiego, czyli Amerykanie zastosowali prawo do samoobrony przeciwko Al Kaidzie oraz Afganistanowi. W tym przypadku było wsparcie. Irak to był krok dalej. W 2002 r. przyjęto w USA kontrowersyjną doktrynę dotyczącą samoobrony prewencyjnej. Polegała ona na tym, że wszystko to, co wpływa na bezpieczeństwo Stanów Zjednoczonych w czasie wojny z terroryzmem, zezwala USA na interwencję zbrojną. Irak był tym przykładem, który trudno było przypisać do definicji samoobrony. Nie było też mandatu Rady Bezpieczeństwa ONZ. To była jednostronna akcja amerykańska, która w świecie zachodnim była potraktowana jako agresja. Berlin i Paryż nie były chętne do udziału w operacji — tłumaczy Lachowski.

Wojna z terroryzmem, mało tego, że nie wyeliminowała radykalnych islamskich bojowników, to również mocno uderzyła w pojęcie praw człowieka. Częścią tych działań było znajdujące się w amerykańskiej bazie wojskowej na Kubie więzienie Guantanamo, które działa do dnia dzisiejszego. W obozie tym są przetrzymywane bez wyroku sądowego osoby podejrzane o terroryzm. Pierwsi więźniowie zostali sprowadzeni już w roku 2002. Powstały także tajne więzienia CIA w Polsce, Litwie i Rumunii. Zdaniem eksperta tajne ośrodki były stworzone wbrew prawom człowieka i innym zobowiązaniom międzynarodowym. Zgoda państw była swoistą splatą długu wdzięczności za przyjęcie krajów Europy Środkowo-Wschodnie w struktury NATO.

— Później Amerykanie mogli powiedzieć, że przecież tego nie robili sami. Konsekwencją takiej postawy USA była reakcja Rosji. Trzeba pamiętać, że tuż po atakach na WTC Rosja poparła Amerykę. Przynajmniej deklaracyjnie, na początku, Rosja była z Ameryką po jednej stronie w wojnie z terroryzmem. Po ataku na Irak zaczęła interpretować działania amerykańskie na własną korzyść. I nadal to robi. Kreml mówi, że jeśli Ameryka ma własne strefy wpływu i może interweniować w Iraku, to Rosja też ma własne strefy wpływu i może tam bronić własnego bezpieczeństwa. Dlatego weszła na terytorium Gruzji, weszła do Ukrainy rzekomo broniąc

„Wówczas doszło też do pęknięcia w relacjach Waszyngtonu z Europą Zachodnią” — mówi Tomasz Lachowski **Fot. archiwum Tomasz Lachowski**

mieszkańców Donbasu — podkreśla redaktor naczelny „Obserwatora Międzynarodowego.

FAŁSZYWA SYMETRIA

Z perspektywy lat, zdaniem rozmówcy, ówczesna polityka USA nie sprawdziła się.

— Nowy ład światowy został ukształtowany na przełomie lat 80. i 90. To właśnie wówczas Stany Zjednoczone osiągnęły największy szczyt mocy. Stworzyły świat jednobiegunowy. Związek Sowiecki się rozpadł. Rosja była słaba. W latach 90-tych, przy pomocy PR-u, Ameryka kreowała stosunki międzynarodowe. Faktycznie na świecie był trend, że w różnych krajach chciano być Amerykanami. Chciano wzorować się na Stany. Jednak odpowiedź na zamach z września 2001 r. — poza pierwszym etapem, kiedy świat się zintegrował — spowodowała, że te wpływy Ameryki zaczęły topnieć. Nie była już zandarmem światowym, który w każdym zakątku globu dba o demokrację i prawa człowieka. Tylko krajem, który w sposób jednoznaczny narusza porządek światowy. Działania Amerykanów pokazały, że ten jednobiegunowy świat jest niebezpieczny, ponieważ całkowicie leży w interesach jednego kraju. Niestety za tamte wydarzenia nadal płacimy. Cała rosyjska retoryka jest zbudowana na fałszywej symetrii. Wykorzystały to również Chiny, które mają własną multibiegunową

wizję świata, która jest skierowana przeciwko Amerykanom — oświadcza naukowiec.

BEZPODSTAWNE UTOŹSAMIANIE USA I ROSJI

Adiunkt Uniwersytetu Łódzkiego uważa, że chociaż wina za zaistniałą sytuację w dużym stopniu leży po stronie Waszyngtonu, to utożsamianie polityki USA z polityką Rosji jest bezpodstawne.

— USA nie miały nigdy zamiaru anektować terytoriów niepodległych państw, co zwłaszcza w kontekście pełnoskalowej agresji Rosji przeciwko Ukrainie (pamiętając też, że Kreml okupuje fragmenty Mołdawii oraz Gruzji) stało się elementem polityki zagranicznej Federacji Rosyjskiej. Co więcej korekta polityki zagranicznej Waszyngtonu przez „zwykłego Amerykanina” jest cyklicznie możliwa jako następstwo systemu demokratycznego gwarantującego wybory prezydenckie czy wybory do Kongresu Stanów Zjednoczonych, co w przypadku tylko fasady demokracji i pseudowyborów w Rosji jest niemożliwe. Dlatego też, próba zrównania polityki USA i Rosji przez kremlowską narrację — jako „konieczna” odpowiedź Moskwy na wcześniejsze naruszenia prawa międzynarodowego przez Stany Zjednoczone — jest jednak tylko „fałszywą symetrią” — wyjaśnia Lachowski. ■

Świat ogarnęła gorączka złota – litewski rynek też rozpalony

Aleksander Borowik

Linas Veikalas, kierownik działu sprzedaży i marketingu Mennicy Litewskiej zauważa w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” – że nie tylko świat, ale i Litwę ogarnął szal zakupu złota.

– Śmiało można powiedzieć, że teraz jest „pasiutpolkė” (litewski taniec – wściekła polka – od aut.) – od początku roku ceny złota skoczyły o 20 proc. Najpopularniejszymi towarami, które schodzą jak świeże bułeczki, są sztabki złota – mówi Linas Veikalas.

ORIENTACYJNE CENY

Orientacyjne ceny złota inwestycyjnego na Litwie wynoszą 74,70 euro za gram. Jest to średnia cena sprzedaży (cena rynkowa waha się od 73,60 do 75,40 euro/gram), jakiej można się dziś spodziewać za 1 uncję. Uncja trojańska, znana również pod skrótem „uncja” lub pod symbolem „oz” – stanowi kluczową jednostkę masy metali szlachetnych, takich jak złoto, srebro, platyna czy pallad, 50 lub 100 gramów sztabek czystego złota inwestycyjnego 999,9 produkowanego przez szwajcarską firmę Valcambi.

ZŁOTO BEZ PODATKÓW

Złoto fizyczne nie podlega opodatkowaniu podatkiem PVM (VAT). Sztabki złota o czystości co najmniej 995/1000 są uważane za złoto inwestycyjne, jeśli ich waga wynosi co najmniej 1 gram. Do złota inwestycyjnego zalicza się także złote monety o czystości co najmniej 900/1000, wybite przed XIX w. Do złota inwestycyjnego zalicza się także papiery wartościowe potwierdzające prawo do złota inwestycyjnego.

Linas Veikalas mówi, że złoto kupuje się zwykle z zamiarem za-
trzymania go jako aktywa lub inwe-

Od początku roku ceny złota skoczyły o 20 proc. Jeśli przed 10 laty kupiłoby się jedną, 100-gramową sztabkę złota i sprzedało ją teraz, to czysty zarobek wyniosłoby 4 200 euro, a zwrot z tej inwestycji wyniosłoby 240 proc!

Im większa masa wlewki, tym niższy procentowy narzut. Dlatego też w celach inwestycyjnych zaleca się zakup sztabek o masie 20 gramów i cięższych **Fot. pixabay.com**

stycje, aby zachować lub zwiększyć jego wartość.

– W wielu krajach, podobnie jak na Litwie, fizyczne złoto inwestycyjne jest zwolnione z podatku PVM. Warto tutaj podkreślić, że mówimy o złocie fizycznym, które można zabrać ze sobą po zakupie. Możliwy jest również handel „cyfrowym” złotem, a raczej różnicą cenową pomiędzy kupnem a sprzedażą. Są to jednak już bardziej złożone na-

rzędzia, których obsługa wymaga wiedzy – mówi kierownik działu sprzedaży i marketingu Mennicy Litewskiej.

A ŁAŃCUSZEK NA SZYI ŻONY?

– Złota biżuteria może być cenna, ale nie jest inwestycją. Wiele osób ma różną złotą biżuterię, podarowaną lub kupioną przez siebie.

17.>>

Zacząć od 2,5 lub 5 gramów

Zaleca się zacząć inwestycje od 2,5 lub 5 gramów i stopniowo zwiększać ilość złota, aż do osiągnięcia wspomnianego limitu procentowego portfela. Zdaniem eksperta złoto można łatwo i szybko wymienić na gotówkę – jest ono niezwykle „płynne”. Podobnie, gdy wartość dolara lub indeksów giełdowych spada, wartość złota ma tendencję do wzrostu. Jednak – jeśli chodzi o ryzyko inwestowania w złoto, często podkreśla się, że nie generuje ono regularnych dochodów, tak jak obligacje, nieruchomości czy akcje.

17.>>

Niektórzy uważają, że oprócz wartości emocjonalnej może mieć także wartość pieniężną. Jednak, jeśli chodzi o złoto w biżuterii, które jest bezpośrednio powiązane z wymianą złota, jego wartość jest często znikoma. Dzieje się tak ze względu na marżę jubilerską, którą dodaje się do wartości czystego złota przy zakupie biżuterii. Zwłaszcza w krajach zachodnich, doliczana jest niezwykle wysoka marża, która nawet kilkukrotnie przewyższa cenę giełdową czystego złota. Inaczej jest w krajach wschodnich, takich jak Turcja, Indie czy nawet Chiny, gdyż ich złote produkty są dość proste w wykonaniu, a marża stosunkowo niewielka — mówi Linas Veikalas.

Podkreśla on także, że złota biżuteria nie jest bezpośrednio wyceniana jako narzędzie inwestycyjne, ale jest „płynnym” i w pewnym sensie wartościowym aktywem.

— Biżuteria ze złota i stopów złota sprzedawana na Litwie podlega opodatkowaniu stawką 21 proc., więc przy stawce PVM nie czyni je atrakcyjnymi inwestycyjnie — stwierdza ekspert.

WOJNA, WYBORY...

Źródła spekulacji co do ceny złota są niezwykle liczne i różnorodne: począwszy od wojen i zbliżających się wyborów politycznych w USA i Indiach, przez przygotowania do zmian stóp procentowych w USA i Europie, aż po nastroje na samym rynku złota. Inaczej mówiąc, faktem jest, że apetyt na złoto jest w tej chwili naprawdę duży. Jest ono niską cenowo inwestycją krótkoterminową. Zaleca się, żeby portfel inwestycyjny składał się w 10–25 proc. ze złota inwestycyjnego.

KIEPSKA INWESTYCJA KRÓTKOTERMINOWA

Złoto nie jest obciążone ryzykiem kredytowym, tj. kupujesz złoto inwestycyjne jako zwykły towar bez żadnych zobowiązań. W krótszym okresie giełda złota charakteryzuje się większą zmiennością — ceny złota zmieniają się często i nieprzewidywalnie, dlatego jest ono kiepską inwestycją krótkoterminową.

Linas Veikalas podkreśla, że ważne jest, aby kupować złoto od oficjalnych firm zajmujących się handlem złotem lub sprawdzać jego czystość w przypadku zakupu z innych źródeł. Dodaje też, że cena fizycznego złota składa się z dwóch części — ceny rynkowej surowca oraz marży producenta.

— Im większa masa wlewki, tym niższy procentowy narzut. Dlatego też w celach inwestycyjnych zaleca się zakup sztabek o masie 20 gramów i cięższych. Mniejsze sztabki są bardziej popularne na prezenty — podkreśla Linas Veikalas.

DWUKROTNY WZROST WARTOŚCI

W ciągu 10 lat wartość złota wzrosła ponad dwukrotnie. W kwietniu 2014 r. cena giełdowa 100-gramowej

sztabki osiągnęła ok. 3 tys. euro, a w pierwszych tygodniach kwietnia tego roku cena tej samej sztabki osiągnęła już około 7 200 euro. Tak więc, jeśli przed 10 laty kupiło się jedną, 100-gramową sztabkę złota po cenie giełdowej i sprzedało ją w kwietniu tego roku, zarobek wyniósłby ok. 4 200 euro, a zwrot z tej inwestycji wyniósłby około 240 proc.

Skoro podaż złota jako surowca jest ograniczona, a duże kopalnie są ściśle kontrolowane pod względem bezpieczeństwa i nie planują zwiększania mocy produkcyjnych, nie ma więc warunków, aby ten metal szlachetny stał się tańszy. Ale w dłuższej perspektywie jego cena po prostu „musi” wzrosnąć, gdy uspokoi się sytuacja geopolityczna. ■

15–20 procentowe skoki cen

Takie skoki cen złota, sięgające 15–20 proc., miały miejsce po ataku Rosji na Ukrainę w lutym 2022 r., a także w lipcu 2020 r. w czasie wybuchu pandemii Covid-19 i w sierpniu 2011 r. — po rozpoczęciu we wrześniu kryzysu w strefie euro i rosnącym prawdopodobieństwie niewypłacalności Grecji.

Dzisiejszy skok cen złota związany jest przede wszystkim ze wzrostem zagrożeń geopolitycznych oraz pogarszającą się sytuacją na dwóch frontach — zarówno na Ukrainie, jak i w Izraelu. Napięcia rosną także w regionie Chin, gdzie Bank Ludowy Chin kupuje fizyczne złoto już 16 miesięcy z rzędu. Od początku 2024 r. rezerwy złota Chin wzrosły o 12 ton, Kazachstanu i Indii — po 6 ton, a Singapuru, Czech i Kataru — po 2 tony. Rezerwy złota Litewskiego Banku wynoszą 6 ton, które kraj otrzymał po odzyskaniu niepodległości.

■ Złota biżuteria może być cenna, ale nie jest inwestycją Fot. freepik.com

Papież Franciszek odwiedził kraj, w którym nasiliły się walki plemienne

W ramach najdłuższej podróży apostołskiej swego pontyfikatu, prowadzącej do czterech państw Azji i Oceanii, po skończonej wizycie w Indonezji papież Franciszek odwiedził Papuę-Nową Gwineę. 87-letni papież dobrze znosi trudy i intensywny program podróży do Azji i Oceanii.

Podczas trzydniowej, intensywnej wizyty w Indonezji Franciszek spotkał się z władzami kraju, z katolickim duchowieństwem, młodzieżą, chorymi, uczestniczył w spotkaniu międzyreligijnym w stołecznym meczecie i odprawił na stadionie mszę z udziałem około 100 tys. osób.

Indonezyjskie media pokazały nagrania i zdjęcia, na których widać tłumy na papieskiej mszy oraz wielu wiernych uczestniczących w niej przed stadionem.

„NIECH NIKT NIE ULEGA FASCYNACJI FUNDAMENTALIZMEM I PRZEMOCĄ”

Papież Franciszek, składający wizytę w Indonezji, odwiedził w czwartek Meczec Niepodległości w Dżakarcie, największy w Azji. Podczas spotkania międzyreligijnego apelował: „Niech nikt nie ulega fascynacji fundamentalizmem i przemocą, niech wszyscy będą zafascynowani marzeniem o wolnym, braterskim i pokojowym społeczeństwie i ludzkości”.

W przemówieniu wygłoszonym w meczecie Istiqlal przy placu Merdeka papież zwrócił uwagę na to, że konkurs na projekt świątyni, mieszczącej 120 tys. osób, wygrał chrześcijanin Friedricha Silaban. Jak dodał, świadczy to o tym, że w historii narodu Indonezji i jego kulturze meczet, podobnie jak inne miejsca kultu, „jest przestrzenią dialogu, wzajemnego szacunku, zgodnego współistnienia religii i różnych wrażliwości duchowych”.

„Jest to wielki dar, który powinniście pielęgnować każdego dnia, aby doświadczenie religijne było punktem odniesienia dla braterskiego i pokojowego społeczeństwa, a nigdy powo-

dem do zamknięcia i niezgody” — apelował.

W ten sposób, stwierdził Franciszek, można przyczyniać się do budowania „otwartych społeczeństw, opartych na wzajemnym szacunku i wzajemnej miłości, zdolnych do wyeliminowania rygoryzmu, fundamentalizmu i ekstremizmu, które są zawsze niebezpieczne i nigdy nie mogą być usprawiedliwione”.

„Nie chodzi tylko o wzajemną uprzejmość, o coś formalnego, nie! Chodzi raczej o wspólną drogę przyjaźni” — wyjaśnił.

Podczas spotkania Franciszek podpisał z wielkim imamem meczetu deklarację, której celem, jak podkreślono w jej tytule, jest „promowanie harmonii religijnej dla dobra ludzkości”. Spotkanie międzyreligijne i podpisanie deklaracji przez papieża i wielkiego imama odbyło się przy meczecie w namiocie w kolorach indonezyjskiej flagi — czerwonym i białym.

Z WIZYTĄ W PAPUI-NOWEJ GWINEI

6 września Papież udał się do Papui-Nowej Gwinei, kraju kontrastów, uchodzącego w skali świata za jeden z najbogatszych pod względem różnorodności ekosystemu i zarazem jeden z najbardziej niebezpiecznych i trudnych do życia. Na sobotę, 7 września, zostało zaplanowane spotkanie papieża Franciszka z władzami i korpusem dyplomatycznym oraz duchowieństwem, seminarzystami i katechetami.

Jako przyczynę umieszczenia tego państwa w Oceanii na liście krajów, które nie są bezpieczne, wymienia się starcia plemienne i wysoką przestępczość. Stolica — Port Moresby — jest na liście najbardziej niebezpiecznych miast na świecie.

Franciszek jest drugim papieżem w historii, odwiedzającym ten kraj. Św. Jan Paweł II był tam dwukrotnie; po raz pierwszy w 1984 r., a następnie w 1995.

19.>>

Port Moresby, stolica Papui-Nowej Gwinei, czeka na papieża Franciszka

18.>>

— Wielu wiernych chciałoby się udać na spotkanie z Franciszkiem, pomodlić się z nim, ale niestety, z każdej diecezji, których mamy 19, może przybyć średnio po 100 osób. Delegacje są dlatego tak niewielkie, bowiem nie ma innej drogi, jak tylko samolot. Dla tubylców to bardzo drogie przedsięwzięcie, stąd z głębi kraju do stolicy mogło przybyć tylko jakieś 2 tys. delegatów. Oczekujemy też około 10 tys. katolików ze stolicy — z Papui-Nowej Gwinei dla „Kuriera Wileńskiego” relacjonował w piątek, 6 września, misjonarz ks. Jarosław Wiśniewski, posługujący w tym kraju od 2014 r.

— Hasłem pielgrzymki jest cytat z Pisma Św.: „Naucz nas się modlić”. W odpowiedzi na tę prośbę Jezus nauczył nas Modlitwy Pańskiej, czyli „Ojcze nasz”. Spodziewam się, że na ten temat będzie niedzielne kazanie. Dzisiaj zaś według planu mamy się ustawić wzdłuż drogi z lotniska do katedry ze świecami lub światełkami z telefonów o godz. 18.30 czasu lokalnego (czyli 11.30 czasu litewskiego — od aut.) — dodał nasz rozmówca.

Jak opowiedział, na sobotę przewidziane zostało spotkanie papieża Franciszka z pracownikami Caritasu i Callan Center, czyli szkół dla niepełnosprawnych, oraz osobne spotkanie z duchowieństwem, na które został zaproszony również ks. Jarosław Wiśniewski. W niedzielę zaplanowana została Msza św. na stadionie.

— Wieczorem papież się uda z krótką wizytą na północ, gdzie pracuje pewien misjonarz z Argentyny. To najbardziej zagadkowa część programu. W poniedziałek spotkanie z młodzieżą i odlot do Singapuru — wymienił kolejne punkty programu papieskiej wizyty w Papui-Nowej Gwinei ks. Wiśniewski.

Papua-Nowa Gwinea ze stolicą w Port Moresby jest drugim co do wielkości krajem w Oceanii, po Australii. Ostatni spis powszechny przeprowadzony w 2011 r. wykazał, że ponad 95 proc. mieszkańców Papui-Nowej Gwinei uważa siebie za chrześcijan. To przede wszystkim protestanci: luteranie, zielono-

Na spotkanie z papieżem przybyli pielgrzymi z diecezji Lae, w której posługuje ks. Jarosław Wiśniewski

świętawkowcy, anglikanie i baptyści. Jedna czwarta jedenastomilionowej ludności jest katolikami. Ponad 80 proc. ludności pracuje w rolnictwie uprawiając maniok, bataty, kawowce, palmy kokosowe, trzcinę cukrową, kauczukowce, herbatę.

CHRZEŚCIJAŃSTWO SPOIWEM NARODU

Mieszkańcy Papui-Nowej Gwinei są bardzo różnorodni pod względem języka, narodowości, religii plemiennych. „Mamy 800 języków i związanych z nimi 800 różnych kultur. Tradycyjne religie plemienne istniały niegdyś tylko w konkretnym plemienu. Były inne nawet dla każdego klanu w ramach plemienia. Tak było również tam, skąd pochodzę, w Rabaul. Religia była tajemnicą klanu. Inni jej nie znali. Kiedy więc przybyli pierwsi misjonarze i głosili Ewangelię — a byli to anglikańscy duchowni z Londyńskiego Towarzystwa Misyjnego — ludzie opowiedzieli się za chrześcijaństwem, ponieważ było otwarte dla wszystkich, nie było w nim sekretów. Za to były w nim: zrozumienie, miłosierdzie, uzdrowienie, przebaczenie. Dla każdego. Tego nie doświadczaliśmy w religiach tradycyjnych” — przypomina pierwszy papuaski kardynał John Ribat.

W jego opinii Kościół w Papui-Nowej Gwinei jest „wciąż misyj-

ny, a jednocześnie już lokalny”. „Kościół jest dobrze zakorzeniony. Ale wciąż potrzebujemy misjonarzy, z powodu braku lokalnych duchownych” — wskazał hierarcha.

POLSCY MISJONARZE

Obok misjonarzy filipińskich, australijskich czy indyjskich, ważne miejsce zajmuje ponad 60 misjonarzy i misjonek z Polski. W większości są to członkowie Zgromadzenia Słowa Bożego i misjonarze Świętej Rodziny, jak również księża diecezjalni. „Polacy wnoszą istotny wkład w rozwój młodego Kościoła papuaskiego oraz życie społeczne, zwłaszcza w dziedzinie ochrony zdrowia, pomocy charytatywnej oraz szkolnictwa. Polscy misjonarze przyczyniają się do utrwalenia języka i kultury rodzimych mieszkańców wyspy. Dzięki nim funkcjonują uniwersytety, szkoły językowe, powstają słowniki oraz publikacje w językach lokalnych” — zaznacza o. Kazimierz Szymczycha SVD, sekretarz Komisji Misyjnej Konferencji Episkopatu Polski.

Po wizycie w Papui-Nowej Gwinei papież Franciszek odwiedzi jeszcze Timor Wschodni i Singapur. To jego rekordowo daleka i długa podróż, w trakcie której pokona ponad 33 tys. kilometrów. Potrwa ona do 13 września. ■

Opr. Anna Pieszko,
na podst. inf. wł., KAI, PAP
Fot. Jarosław Wiśniewski

Wystawa „Pozytyw – negatyw” – artyści koncentrują się na człowieku

W Litewskim Muzeum Kultury i Tożsamości Żydowskiej (ul. Pylimo 4a) czynna jest wystawa Idy Chwoles i Richarda Bilana „Pozytyw – negatyw”. Ekspozycję można będzie oglądać do 2 grudnia.

Ida Chwoles mieszka w Paryżu, jest wnuczką słynnego litewskiego malarza Rafaela Chwolesa, Richard Bilan to urodzony w Polsce artysta.

„Łączy ich Polska, Francja i żydowskie korzenie, jednak różnią ich życiowe doświadczenia. Łączy ich potrzeba artystycznej ekspresji, ale różnią sposoby tworzenia” – zapowiada ją organizatorzy wydarzenia.

Wystawa „Pozytyw – negatyw” składa się z 45 fotografii Idy Chwoles i 38 prac Richarda Bilana: 8 obrazów, 17 tkanin i 13 rzeźb z papier mâché. Oboje artystów koncentruje się na człowieku, jego stanie psychicznym i fizycznym, jego relacjach z otoczeniem i empatii wobec swojej roli.

Z DAŁA OD WILNA

Ida, jako młoda dziewczyna pasjonowała się fotografią, medium nieco skromniejszym niż to, którym dysponował jej dziadek, malarz Rafael Chwoles. Oglądała jego obrazy, wykonane z dala od ukochanego Wilna. Obecnie obrazy jej dziadka są na stałe wystawione w Wilnie, a fotografie Idy są pokazane tuż obok, w sąsiedniej sali.

„Jej fotografie są wynikiem starannie przemyślanej kompozycji, emocji i badań. A tematy: ludzkie twarze, postacie, ruch, koncentracja, pośpiech, ciekawość – wszystko, co pojawia się w kadrze i zastyga. Człowiek jest w centrum świata Idy, jest traktowany jako coś oczywistego. Interpretację tego, co »zauważył« jej aparat, pozostawia sensorycznemu doświadczeniu widza” – mówi Katarzyna Moskała, kuratorka wystawy.

DEMONY PRZESZŁOŚCI

Prace Richarda Bilana to nawarstwianie i przeplatanie kolejnych życiowych doświadczeń. Pod płaszczykiem bajecznych, efemerycznych

Wystawa „Pozytyw – negatyw” ich autorstwa składa się z 45 fotografii Idy Chwoles i 38 prac Richarda Bilana **Fot. IP w Wilnie**

Wystawa „Pozytyw – negatyw” składa się z 45 fotografii Idy Chwoles i 38 prac Richarda Bilana: 8 obrazów, 17 tkanin i 13 rzeźb z papier mâché.

form i kształtów przywodzących na myśl dziecięcą sztukę, artysta odkrywa przed widzem demony przeszłości – postaci, miejsca, wydarzenia.

Jednym z najważniejszych doświadczeń i wspomnień z dzieciństwa Bilana był cyrk, a jego magiczny świat ukazuje się w jego pracach.

„Bilan jest prawdziwy w swojej pracy, zarówno jako osoba, jak i artysta. Powtarza, że bycie artystą to ciągle odradzanie się na nowo” – mówi kuratorka.

AUTORZY WYSTAWY

Ida Chwoles urodziła się w Paryżu w 1973 r. i studiowała historię na Sorbonie. Swoje prace wystawiała w Paryżu, Lyonie, Wilnie i Toruniu. W poszukiwaniu portretów i spoj-

rzeń fotografka podróżuje po Europie, Senegalu, Maroku, Tunezji, Izraelu, Turcji, Wietnamie, Tajlandii, Armenii, Gruzji.

Richard Bilan urodził się w 1946 r. w Krakowie, a dzieciństwo spędził w Kłodzku. Wyjechał z Polski w 1968 r. i osiadł w Izraelu, gdzie studiował grafikę użytkową na prestiżowej Akademii Sztuk Pięknych i Wzornictwa w Jerozolimie. Brał udział w wojnie Jom Kippur. Napisał autobiografię „Ejruw” i opublikował dwa zbiory poezji.

Od 1975 r. mieszka w Paryżu. Rysuje, rzeźbi, projektuje graficznie, pisze wiersze i opowiadania, zorganizował dziesiątki wystaw we Francji, Izraelu, Polsce, Szwajcarii, Niemczech, USA i Anglii.

***

Organizatorami wystawy są: Muzeum Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Muzeum Historii Żydowskiej im. Gaona w Wilnie.

Partnerzy: Instytut Polski w Wilnie, Archiwum Emigracji Biblioteki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Opr. J. G.

O problemach zdrowia psychicznego głośno i otwarcie – dyskusja w Muzeum Wilna

10 września obchodzony jest Światowy Dzień Zapobiegania Samobójstwom. Autorzy projektu profilaktyki zdrowia psychicznego „Žvelk giliau” (Spójrz głębiej) oraz Muzeum Wilna zapraszają do udziału w obchodach tego dnia.

Justyna Giedrojć

Światowy Dzień Zapobiegania Samobójstwom jest okazją na zwrócenie uwagi na jeden z najpoważniejszych problemów zdrowia psychicznego, z którym boryka się społeczeństwo na całym świecie. To dzień, w którym ludzie, organizacje i instytucje łączą siły, aby podnieść świadomość na temat samobójstw i promować działania mające na celu ich zapobieganie.

— Zapraszamy wszystkich zainteresowanych do otwartej dyskusji o kryzysie zdrowia psychicznego, zaburzeniach psychicznych i ich rozpoznawaniu. W ramach spotkania będzie też okazja do obejrzenia wystawy „Nepatogus Vilnius” oraz zapoznania się z inicjatywą „Žvelk giliau” — mówi w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” Rasa Antanavičiūtė, dyrektorka placówki muzealnej.

ZAAKCEPTOWAĆ NIEWYGODNE MIASTO

Dyskusja odbędzie się w przestrzeni, w której czynna jest wystawa „Nepatogus Vilnius” (Niewygodne Wilno). Ekspozycja przybliży historię otoczonych przesadami i stereotypami mieszkańców miasta, których nie znamy, a czasem nawet się boimy. Według przeprowadzonych sondaży wilnianie woleliby tych ludzi nigdy nie spotykać i nie widzieć. Wystawa zaś zachęca, by zaakceptować nawet niewygodne miasto jako swoje.

— Bohaterami wystawy są postacie fikcyjne, ale ich historie oparte są na faktach, przedstawiających prawdziwe wydarzenia. Dziesięć osób z przeszłości i teraźniejszości opowiada historie swego życia i ujawnia wątki, które

nie pasują do obrazu idealnego miasta. Zdarza się, że opowieści ujawniają problemy psychiczne u tych postaci. Dowiadujemy się, że z tego rodzaju problemami ludzie zmagają się od dawien dawna i często trudno temu zaradzić — wyjaśnia rozmówczyni.

WYJĄTKOWA INICJATYWA

— W czasie przygotowań wystawy „Nepatogus Vilnius” powstał pomysł zawarcia ścisłej współpracy z inicjatywą ambasadorów zdrowia psychicznego „Žvelk giliau”. Postanowiliśmy, że o problemach psychicznych będziemy mówić głośno i otwarcie — podkreśla dyrektorka muzeum.

„Žvelk giliau” — to wyjątkowa inicjatywa, której celem jest nagłaśnianie problemu kryzysu zdrowia psychicznego oraz umożliwianie podzielenia się tym problemem z innymi. Zdaniem autorów pro-

jektu w ten sposób społeczeństwo lepiej uświadomi sobie fakt istnienia takiego problemu oraz przyłoży się do jego rozwiązania.

ZNACZENIE ROZMOWY

Próby samobójcze corocznie podejmuje miliony ludzi na całym świecie. Wiele tych prób kończy się tragicznie. Światowy Dzień Zapobiegania Samobójstwom podkreśla znaczenie otwartej i bezpiecznej rozmowy na temat zdrowia psychicznego, zachęca do dzielenia się uczuciami i doświadczeniami oraz do słuchania innych.

Spotkanie w Muzeum Wilna (ul. Vokiečių 6) odbędzie się już dziś, 10 września, o godz. 17.00. Uczestnicy będą mieli okazję obejrzeć wystawę „Nepatogus Vilnius” oraz podyskutować z ambasadorami zdrowia psychicznego. Będą oni w koszulkach z napisem „Žvelk giliau”. ■

Dyskusja na temat problemów zdrowia psychicznego odbędzie się w przestrzeni, w której czynna jest wystawa „Nepatogus Vilnius”

Fot. Gintarė Grigėnaitė, Muzeum Wilna

Uciekanie w pracę: o czym sygnalizuje?

„Nie jestem samotny, poświęcam się pracy”. Czy to nie jest tylko wygodna wymówka, aby unikać konfrontacji z własnymi potrzebami? Bywają momenty, kiedy konieczne jest intensywne skupienie się na karierze i rozwoju osobistym, nawet kosztem relacji międzyludzkich. Ale czy ten okres ma wyraźnie określony koniec? Czy nie poświęcasz pracy nadmiernie dużo czasu? Czy Twoje zaangażowanie nadal odpowiada rzeczywistym celom? A nawet jeśli tak, czy nie warto wprowadzić w życie więcej równowagi?

Może się okazać, że unikasz innych, mniej uregulowanych sfer życia, które są trudniejsze do kontrolowania niż kariera. Nie można wykluczyć, że maksymalne poświęcenie karierze miało trwać kilka tygodni, jednak przez splot różnych zdarzeń i brak bieżącej analizy priorytetów nieoczekiwanie przeciągnęło się na miesiące, a nawet lata. Zastanów się, czy okres intensywnej pracy nie przekształcił się w stały element twojego życia.

Ucieczka w pracę bywa częsta w przypadku osób, które nie są zadowolone ze swoich relacji. Nie tylko tych, które czują się samotne i nie mają z kim spędzać czasu, ale też tych, które nie czują się komfortowo we własnych związkach. Na przykład nie potrafią lub nie mogą w danym momencie zakończyć relacji, starają się więc jak najmniej czasu spędzać w domu, uzasadniając to koniecznością pracy.

Fot. pixabay.com

Zagłuszanie samotności – nie idź tą drogą

Jeżeli często odczuwasz przytłaczające poczucie osamotnienia, prawdopodobnie szukasz sposobów, żeby je zmniejszyć. Niestety, często w takich chwilach przychodzą do głowy pomysły, które w praktyce przynoszą negatywne konsekwencje. O tym problemie pisze Mirosław Brejwo w książce „Oswoić samotność” (wyd. Znak), zachęcając przyjrzeć się najczęstszym zachowaniom i reakcjom, które nie są pomocne.

Alkohol, słodycze i inne używki. Główne powody sięgania po alkohol to chęć zmniejszenia dyskomfortu i ucieczka od bieżących problemów. Możliwe, że myślisz: „Jeden czy dwa drinki wieczorem nie zaszkodzą, a poczuję się lepiej”. Faktycznie, przyniosą być może chwilową ulgę, ale twoje problemy i wyzwania pozostaną.

Z czasem picie alkoholu przerodzi się w nawyk, a potem uzależnienie. Kluczowe jest zrozumienie, że te „leki” na samotność działają tylko przelotnie i prowadzą do jeszcze poważniejszych problemów w przyszłości. Zamiast szukać ulgi w używkach czy jedzeniu, warto skupić się na długoterminowych rozwiązaniach.

Zakupy, dużo zakupów. Spędzanie czasu na zakupach bywa interesującą formą ucieczki od rzeczywistości. Zakupy dają tymczasową euforię i satysfakcję, zwłaszcza gdy uda ci się „upolować” coś w promocyjnej cenie. Czujesz

się wówczas dowartościowany i skuteczny. Niestety, ten efekt bardzo szybko mija. Dobrym wskaźnikiem problemu może być nie tylko liczba kupowanych przedmiotów, lecz także okoliczności robienia zakupów. Jeśli zauważasz, że robisz zakupy pod wpływem gorszego samopoczucia, samotności czy nudy, może to być sygnał, że zakupy są dla ciebie ucieczką od rzeczywistości.

Media społecznościowe. Są kuszące, bo potrafią dać poczucie przynależności. Niestety, w praktyce często prowadzi to do unikania naprawdę ważnych, głębokich relacji w prawdziwym świecie. Bo po co, skoro mamy online dostęp do wielu osób?

Możesz mieć poczucie: „Jestem sam, ale chociaż tu czuję, że przebywam z ludźmi – że coś się dzieje”. Warto jednak zwrócić uwagę, czy nie pojawiają się negatywne zjawiska, które nadmiar mediów społecznościowych często ze sobą niesie. Na przykład obserwujemy sztuczny, idealny świat i porównujemy się do niego, co prowadzi do obniżenia poczucia wartości. Nasza samoocena pogarsza się, a my czynimy pragnąć przynależności do grupy tych „superfajnych” osób. To błędne koło – im więcej czasu spędzamy w mediach społecznościowych, tym bardziej porównujemy się do innych, co jedynie pogarsza samopoczucie. ■

Jeśli robisz zakupy pod wpływem gorszego samopoczucia, może to być sygnał, że zakupy są dla ciebie ucieczką od rzeczywistości Fot. pixabay.com

Porada Einsteina, jak zwiększyć inteligencję u dziecka

■ Einstein był wielkim zwolennikiem czytania dzieciom bajek Fot. freepik.com

Albert Einstein nie był fanem wkuwania wiedzy na pamięć i potulnego słuchania nauczycieli. Choć mitem jest, że dostawał słabe oceny, geniusz fizyki miał opinię krnąbrnego ucznia. Lubił iść pod prąd i podważać opinie autorytetów. Egzekwowanie dyscypliny na pewno nie jest tym, co doradzał rodzicom chcącym wspomóc swoje dzieci w intelektualnym rozwoju. Co w zamian zalecał sławny naukowiec?

Jeśli wierzyć jednej z anegdot zamieszczonych w amerykańskim piśmie z lat 50., „Montana Libraries”, Einstein był wielkim zwolennikiem czytania dzieciom bajek. To właśnie snucie fantastycznych opowieści o rycerzach i smokach uważał za zajęcie najlepiej stymulujące dziecięcy umysł.

Autorka artykułu, niejaka Rita McDonald, tak opisała zasłyszaną anegdotę:

„W Denver usłyszałam historię kobiety, która przyjaźniła się ze zmarłym dr. Einsteinem uznawanym za wybitnego naukowca. Chciała, aby jej dziecko również zostało uczonym, i poprosiła dr. Einsteina o sugestie dotyczące rodzaju lektur, jakie dziecko mogłoby czytać w latach szkolnych, aby przygotować je do kariery akademickiej. Ku jej zaskoczeniu dr Einstein polecił »bajki i jeszcze raz

bajki«. Matka zaprotestowała przeciwko tej lekkomyślnej radzie i poprosiła o poważną odpowiedź, ale dr Einstein nie ustępował, dodając, że twórcza wyobraźnia jest niezbędnym elementem intelektualnego wyposażenia prawdziwego naukowca. Bajki zaś są w przypadku dzieci bodźcem rozwijającym tę cechę”.

Nie wiemy na sto procent, czy przytoczone zdarzenie miało miejsce, aczkolwiek zacytowane w tekście słowa Einsteina dość dobrze pokrywają się z przekonaniem naukowca, którym wielokrotnie dawał wyraz w swoich pismach. W listach do znajomych wybitny fizyk często narzekał na skostniały model niemieckiej edukacji, którego jako dziecko nie znosił i który według przekonania noblisty zabijał u dzieci kreatywność. Zamiast kłaść nacisk na dyscyplinę i intelektualne posłuszeństwo wobec wyżej postawionych autorytetów, Einstein zachęcał dzieci do kierowania się naturalną ciekawością świata oraz skupianiu się na tym, co daje im radość. W jednym z listów do swojego syna, który uczył się gry na pianinie, pisał:

„Graj głównie te rzeczy, które sprawiają ci przyjemność, nawet jeśli nauczyciel ci ich nie zleca. W ten sposób można nauczyć się najwięcej — gdy robisz coś z taką przyjemnością, że nie zauważasz upływu czasu”. ■

Jak bajki mogą podnosić IQ u dzieci?

Według współczesnych ekspertów baśnie to dla dzieci doskonale narzędzie rozwoju, które doskonale pomaga im w zrozumieniu świata, jego wyzwań oraz wyrażaniu własnych nadziei i obaw w kreatywny i samodzielny sposób — co w przypadku najmłodszych ma ogromne znaczenie.

Jak wynika z przeglądu badań opublikowanego przez PsychCentral, bajki wspomagają rozwój kreatywności u dzieci, pomagają im zażegnawać konflikty oraz lepiej radzić sobie w trudnych sytuacjach. Ponadto zwiększają one inteligencję emocjonalną u najmłodszych. Chodzi o to, że gdy czytamy opowieść, nasze mózgi naśladują sytuacje, które przeżywają bohaterowie — na przykład stresujący moment w historii wywołuje uwolnienie hormonów stresu w mózgu. Lecz nie straszmy się, ponieważ właśnie to sprzyja rozwojowi empatii. Badania wskazują również, że słuchanie oraz samodzielne czytanie bajek przez dzieci pozytywnie wpływa na ich późniejsze wyniki... w naukach ścisłych. Udowodniono, że im więcej książek rodzice trzymają w domu, tym lepiej ich dzieci radzą sobie w szkole — niezależnie nawet od zamożności i poziomu wykształcenia opiekunów.

No i najważniejsze: dzieci po prostu odczuwają przyjemność z czytania o magii i cudach, a radość towarzysząca temu zajęciu sprzyja szybszemu przyswajaniu wiedzy i lepszemu zapamiętywaniu. A więc czytamy jak najwięcej!

Strony opr. na podst. zwierciadło.pl Fot. freepik.com

Ponownie spotkaliście się ze znajomymi kolegami, nauczycielami, wychowawcami. Są też i nowi. Warto się zastanowić nad swoim zachowaniem i przyzwyczajeniami, może trzeba je trochę, a być może całkowicie, zmienić... Głęboko wierzę, iż każdy z Was, moich kochanych Przyjaciół, chce i będzie należał do tych najlepszych! Nie lubicie pouczenia — to wiemy i powiem w sekrecie, że chyba nikt tego nie lubi. Ale, żeby nie wiadomo co się działo, kilku rzeczy nie wolno Wam, ani nikomu innemu, robić. Dzięki temu unikniecie bycia okropnym, nie lubianym i nie będziecie mieć wyrzutów sumienia.

Całkowicie zabronione!

- **krytykowanie ludzi przy świadkach** — macie coś do kolegi, rodziców, brata? Powiedzcie im to wprost, ale bez świadków — z kimś przy innych osobach jest dziecinne i niekulturalne;
  - **nadużywanie czyjś zaufania** — dać osobie trzeciej czyjś numer telefonu, powiedzieć, gdzie mieszka — bez zapytania właściciela o zgodę — nie do pomyslenia!;
  - **nie oddawanie pożyczonych rzeczy** — to niby oczywiste, ale jeśli już wzięłeś, pożyczyleś — to pilnuj jak oka w głowie! Jeśli się zniszczy, zaciśnijcie zęby i bez słowa odkupcie takie samo lub lepsze! Wzięliście od koleżanki śliczny zeszyt, ale Wasz brat go pomazał — odkupujecie bez słowa;
  - **spóźnianie się** — na pewno powiecie: „Akurat! Wszyscy się spóźniają, a ja mam stać i czekać jak głupi?”. Tak, macie czekać, ale tylko kwadrans. Potem z czystym sumieniem możecie iść. Jesteście w porządku. Jeśli to Wy macie się spóźnić, zadzwoncie, wyślijcie SMS-a. Szanujcie czyjś czas i własny również! Co z tego, że inni robią inaczej? Chcecie być tym podobnym do najgorszych czy tym najlepszym?;
  - **dawanie na prezent rzeczy używanych;**
  - **mówienie na ucho w towarzystwie** — macie ważną sprawę? Poproście tę osobę, żeby wyszła z Wami na chwilę, ale żadnego szeptania czy wybuchania śmiechem na czyjś widok;
  - **wybrzydanie przy jedzeniu lub rzucanie się i wybieranie dla siebie najlepszych lub największych porcji** — to wstyd do kwadratu! Myślicie, że ludzie nie widzą, że jesteście pazerni, zachłanni, że sobie nalaliście resztkę wspólnego soku, że szybko zjedliście ostatniego pączka? Widzą, widzą. Lepiej, żeby dla Was nic nie zostało, niż gdybyście mieli zostać posądzeni o zachłanność;
  - **pozwalanie, by ktoś robił Wam krzywdę** — nie wolno Wam nigdy, dla czyjś dobra pozwolić sobą pomiatać, dać się wykorzystywać, być od kogoś zależnym. Miejcie swoją godność. Czy czasem robicie coś tylko po to, żeby koledzy Was lubili? To błąd! Lepiej być samemu, ale z godnością, niż mieć znajomych, którzy Cię z godności odzierają.
- Z pewnością znacie osoby, które łamią te zasady. Czy należy ich wychowywać, robić im „kazania”, tłumaczyć? Nie. Nie warto. Wystarczy, że Wy nie będziecie powtarzać ich błędów.

Jeszcze czegoś takiego u nas nie było! To nie jest taki zwykły konkurs, tylko taki trochę bardziej sportowy, powiedziałabym.

Konkurs

„Moje bombowe wakacje!”

Czekam na opowiadania, relacje, wiersze, rysunki, zdjęcia — obowiązkowo z „bombowym” podpisem i wszelkie inne formy utrwalające Wasze tegoroczne wakacje. Nie każdy wyjechał nad morze, w góry, poza granice kraju? To nie! Przecież wakacje na wsi u babci też mogą być bombowe! Jak rozstrzygniemy konkurs i jakie będą nagrody? Otóż: kto pierwszy — ten lepszy! Właściciele i autorzy pierwszych **10 prac**, które dotrą **do redakcji „Kuriera Wileńskiego” DO KOŃCA WRZEŚNIA**, oczywiście z dopiskiem **POCOPOTEK, pod adresem Birbynių g. 4A, LT-02121 Vilnius**, otrzymają książki, wśród których są: opowiadania o dzielnym Maurycym, przygody Nochalka-Skarpetnika, trzy po trzy o piratach, wyprawie po złote runo, upiorze rodu Ganterville’ów, Panu Spirydonie Podróżalskim i in. Są też bazgroszyty, kolorowanki wszelkiego rodzaju z naklejkami, a dla najstarszych piękne komiksy o orędownicze „Wonder Woman” i legendarnym Hawkmanie oraz karty go gry „Piotruś” i „Bing”. Tak więc, otrzymacie nie po jednej, ale co najmniej po trzy różne pozycje książkowe! Warto zawalczyć? Oczywiście! A więc — do roboty! Uwaga! Nie zapomnijcie o adresie — czyli należy podać swój adres nadawcy.

Jak napisać tajną wiadomość?

Nie trzeba mieć drogiego gadżetów, by dobrze się bawić. Wystarczy pomysł! Możecie, na przykład, napisać tajną wiadomość niewidzialnym atramentem, który zrobicie sobie sami!

Potrzebne będą:

- kartka papieru,
- cytryna i nóż do jej przecięcia,
- miseczka,
- patyczki higieniczne,
- żelazko.

Do dzieła!

1. Przygotujcie wszystkie wymienione wyżej przedmioty.

2. Przetnijcie cytrynę na pół i wyciśnijcie z niej nad miseczką sok (najlepiej na dłoń, żeby pestki się na niej zatrzymały, a sok spłynął do miski).

3. Patyczek maczajcie w soku i piszcie nim na kartce. Nie widać tego, co piszecie, ale bądźcie pewni, że zaraz to się zmieni!

4. Jak odczytać wiadomość? Kartkę trzeba przeprosować gorącym

żelazkiem. Przy tej czynności bądźcie bardzo ostrożni.

5. Teraz możecie pisać tajemne wiadomości do swoich kumpli! Podoba się ten pomysł?

Dajcie znać, jak Wam poszło z tajną wiadomością :)

dwie ZAGADKI — jedna ODPOWIEDŹ

Czarną nocą srebrem świeci, szepce cicho: „śpijcie, dzieci”.

Duży albo mały, bochenek lub rogalik. W nocy jasno świeci i usypia dzieci.

Gry i zabawy. Kto ma piłkę

Wszyscy, kto ma ochotę na zabawę, siadają w kręgu na podłodze, na trawie, na plaży — można wszędzie. Jedna osoba wychodzi za drzwi lub oddala się o kilka kroków i odwraca się, aby nie widzieć siedzących w kręgu osób. W tym czasie reszta uczestników zabawy podaje sobie nawzajem piłkę. Kiedy osoba za drzwiami lub oddalona chce wrócić, musi zapukać lub głośno policzyć do trzech i możliwie najszybciej wrócić do kolegów w kręgu. Ten, kto w danym momencie był w posiadaniu piłki, musi ją natychmiast schować u siebie lub w pobliżu. Celem osoby, która weszła, jest zgadnąć kto ma piłkę i gdzie ją ukrył. **Wesołej zabawy!**

Śmieszne odpowiedzi na poważne pytania

Gdzie jest najwięcej witamin?

— W aptece!

Pop to ksiądz w kościele prawosławnym, a jak nazywa się organista?

— Pop music...

Po co

słoń ma trąbę?

— Żeby się tak **GWAŁTOWNIE** nie zaczynał...

Co to jest: chodzi po ścianie i gra?

— Mucha z walkmanem na uszach.

Dlaczego niedźwiedź chodzi w futrze?

— Bo jak by wyglądał w płaszczu przeciwdeszczowym?!

Jabłka na szarlotkę w słoikach

Wiesława Lewandowska
autorka bloga kulinarnego
„Dom pełen mięty”

W zimnie przygotowanie szarlotki będzie szybkie, a i naleśniki z takim musem jabłkowym są bardzo smaczne.

Składniki:

- 5 kg jabłek Antonówki
- cukier do smaku, ale ok. 100 g na kilogram jabłek
- cynamon

Wykonanie:

Jabłka umyć i obrać, odrzucając nadpsute. Można jabłka pokroić drobno, ja jednak zawsze trę je na tarce o dużych oczkach, dlatego że równo się smażą i szybko. Do dużego garnka włożyć starte jabłka dodać pół szklanki cukru i zostawić na pół godziny, aż puszczą sok. Jabłka zagotować mieszając co chwilę, aby się nie przypaliły, zmniejszyć grzanie, dusić wolno, mieszając co jakiś czas około pół godziny. Dodać cukier (nie daję dużo cukru, bo zawsze można dosłodzić później, jeśli bardzo kwaśne jabłka). Daję 100 g cukru na kilogram jabłek, jeśli nie są bardzo kwaśne, to mniej. Dusić jabłka jeszcze chwilę,

Jabłka na szarlotkę warto zrobić teraz gdy jabłek jest dużo. Najlepsze są odmiany jabłek kwaśnych takich jak Antonówka lub Szara Reneta, ale mogą być też jabłka mieszane.

Fot. pixabay.com

aż cukier się rozpuści, na koniec dodać cynamon. Jabłka nakładać do wyparzonych słoików, starać się usunąć powietrze z jabłek — ja po prostu uderzam ręką w dno słoika. Zakręcić i można postawić do góry dnem i przykryć kocykiem. Ja dla

pewności jednak pasteryzuję — słoiki litrowe z gorącym musem jabłkowym wkładam do garnka ze ściereczką na dnie i zalewam gorącą wodą do 3/4 wysokości słoików, pasteryzuję od zagotowania wody 30 minut. ■

Szybko i prosto: andrut bez pieczenia

Andrut bez pieczenia to domowe wafelki przełożone powidłami, kremem kokosowym i biszkoptami. Szybki przepis na pyszny deser, idealny do kawy, na spotkanie z przyjaciółmi, uwielbiany przez najmłodszych. Przepis jest bardzo prosty, każdy może taki andrut sobie zrobić.

Składniki:

- 2 szklanki mleka
- 200 g wiórek kokosowych
- 1 szklanka cukru
- 1 kostka masła
- 1 słoik powidła lub marmolady
- 1 wafle
- 1 paczka biszkoptów

Wykonanie:

Mleko z cukrem zagotować, gotować mieszając co chwilę, aż wyraźnie zgęstnieje. Dodać wiórki kokosowe, wymieszać i zostawić,

Fot. autorka, opr. red.

aby wystygło. Zimną masę kokosową utrzeć z masłem. Wafel posmarować powidłami — ja miałam galaretkę porzeczkową zrobioną własnoręcznie, przykryć waflem. Następnie rozłożyć połowę kremu kokosowego, położyć biszkopty jeden przy drugim, a na wierzch dodać resztę kremu, przykryć waflem. Teraz posmarować powidłami i przykryć waflem. Schować na dwie godziny do lodówki, obciążyć z góry deseczką, aby andrut się scalił. Jeśli wafle są cienkie, takie miałam ja, można posmarować powidłami dwa wafle na dole i dwa na górze. Andrut pokroić w kwadraty lub prostokąty. ■

Krzyżówka

Enrico, śpiewak włoski	▼	Rodzaj ozdobnej broszki, kłamy	▼	Gniazdowy na polu	▼	Autor rzeźnych wierszy	▼	Czasem pełno go w necie	▼	Z ziarna dla piwosza	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
▼	▶	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
3	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
▼	▶	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
▼	▶	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
▼	▶	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
▼	▶	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
▼	▶	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
▼	▶	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
▼	▶	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
▼	▶	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
▼	▶	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
▼	▶	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
▼	▶	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
▼	▶	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
▼	▶	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
▼	▶	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
▼	▶	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
▼	▶	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
▼	▶	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
▼	▶	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
▼	▶	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
▼	▶	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
▼	▶	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
▼	▶	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
▼	▶	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
▼	▶	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
▼	▶	▼	▼															

Stoi na stacji wyborcza „lokomotywa” ...

„Ciężka, ogromna i pot z niej spływa/ Żar z rozgrzanego jej brzucha bucha/Buch — jak gorąco!/ Uch — jak gorąco!/ Puff — jak gorąco!/ A jeszcze palacz węgiel w nią sypie”.

Aleksander Borowik

Tyle z naszego szkolnego dzieciństwa — fragment wiersza Juliana Tuwima. A tymczasem na Litwie też — „Uch, jak gorąco!”. Rozpoczęła się kampania wyborcza — wyścig do ciepłych foteli sejmowych.

DOBROWOLSKA BEZ MIEJSCA NA REKLAMĘ

Ewelina Dobrowolska, minister sprawiedliwości oraz kandydatka do Sejmu z listy Partii Wolności w okręgu Soleczniki-Wilno, na swoim profilu w mediach społecznościowych zamieściła wpis, że w Solecznikach nie znalazła miejsca na swoją reklamę polityczną. Spółka transportowa Šalčininkų autobusų parkas, należąca do lokalnego samorządu, z przyczyn nam nieznanych, odmówiła Ewelinie Dobrowolskiej reklamowania się na swoich autobusach.

Co robić? Polityczka zwróciła się więc do mieszkańców z prośbą o zgodę na umieszczenie reklamowych tablic na ich prywatnych domach.

JEST „PARDUOTUVĒ” I „MAGAZIN”, A „SKLEPU” ZABRAKŁO...

Tymczasem w Solecznikach migają reklamy sklepów z napisami po litewsku — „Parduotuvė” i... rosyjsku — „Magazin”. Najbardziej polski rejon Litwy i bez informacji w polskim języku!

SEJFY PARTYJNE

Na partyjnych kontaktach wyborczych jest już 1,3 mln euro. Konserwatyści — Związek Ojczyzny-Litewskich Chrześcijańskich Demokratów „schomikowali” 319 906,21 euro, z czego 300 000 euro przydzieliła sama partia, resztę przekazały osoby prywatne.

Demokraci — „Vardan Lietuvos” prowadzeni przez Sauliusa Skvernelisa, mają 220 271,63 euro. Tu jest odwrotnie — partia przeznaczyła tylko 39 010 euro, od osób

„Lokomotywa wyborcza” już zaraz buchnie parą i popędzi w stronę stacji Seimo rinkimai 2024 Fot. Marian Paluszkiwicz

fizycznych wpłynęło 103 368,84 euro, a sami kandydaci wysupłali 58 892,79 euro.

Na trzecim schodku rankingowe podium finansowego ułożyła się Akcja Wyborcza Polaków na Litwie-Związek Chrześcijańskich Rodzin (AWPL-ZChR) ze startowym, całkowicie własnym, kapitałem 175 020 euro.

STAWKĘ ZAMYKA 1 800 EURO...

Na koncie Litewskiego Związku Zielonych i Chłopów jest 87 780 euro (od partii — 70 000 euro, osób fizycz-

nych — 17 780). Partia Wolności zebrała 82 625,81 euro. 68 625,81 euro — fundusze partii, a 68 625,81 euro — darowizny od osób fizycznych. Partia Ludu i Sprawiedliwości ma na swoim koncie 12 403 euro — wszystko od osób fizycznych. Litewska Partia Ludowa startuje z 2 599,99 euro. 2 119,99 euro ma od osób fizycznych i 480 euro od kandydatów. Partia Wolność i Sprawiedliwość przeznaczyła na wybory 1,8 tys. euro.

***

Pierwsza tura wyborów do Sejmu odbędzie się 13 października, druga — 27 października. ■

Rankingi partyjne

W sierpniu socdemi mieli największą popularność przyszłych wyborców. Siłę polityczną kierowaną przez europosłankę Vilię Blinkevičiūtę popiera 15,7 proc. ankietyowanych.

Na drugim miejscu jest związek demokratów „Vardan Lietuvos”. Na tę partię zamierzało głosować 9,2 proc. respondentów.

Trzecią jest rządząca partia Związek Ojczyzny-Litewscy Chrześcijańscy Demokraci (TS-LKD), na którą w sierpniu deklarowało głosować 9 proc. wyborców.

Litewski Związek Chłopów i Zielonych (LVŽS) ma poparcie 8,3 proc. wyborców. Akcja Wyborcza Polaków na Litwie-Związek Chrześcijańskich Rodzin (AWPL-ZChR) może liczyć na sympatie 1,9 proc. ankietyowanych.

Zaproszenie na wieczór poetycki Edmonta Wołochowicza

Już po raz trzeci wileński poeta Edmont Wołochowicz ma zaszczyt zaprosić swego czytelnika i sympatyka na wieczór autorski. Wydarzenie odbędzie się 29 września o godzinie 16.00 w Domu Kultury Polskiej w Wilnie.

Tegoroczny wieczór poetycki będzie wyjątkowy, różniący się od poprzednich spotkań sprzed dwóch i trzech lat.

ULUBIONA FORMA TWÓRCZOŚCI

W tym czasie Edmont Wołochowicz wydał nowe zbiory poezji: „Życie to iskierka”, „Zakręty życia naszego”, „Wiosna przyjdzie”, „A życie biegnie”, „Płyną naszej Wilii wody”, „Czas robi swoje”, „Ludzkie lata” oraz „Muzyka Morza”. Ponadto ukazał się trzeci tom aforyzmów i sentencji zatytułowany „To nic, że sady jesienią nie kwitną”, który, podobnie jak poprzednie, zawiera życiowe sentencje i aforyzmy. Autor przyznaje, że krótkie filozoficzne zdania są jego ulubioną formą twórczości. Niektóre z tych tomików zostały przetłumaczone na język litewski: „Žmogaus metai”, „Viskas bus gerai” oraz „Niekis, kad rudenį neįydi sodai”.

WIERSZE PORUSZAJĄ SZCZEROŚCIĄ

Edmont Wołochowicz, znany wcześniej jako przedsiębiorca i założyciel spółki „Lindra” oraz prezes spółki PZU Lietuva, zaskoczył wielu

Podczas spotkania będzie można porozmawiać z autorem i innymi uczestnikami wieczorku literackiego

swoją poetycką pasją. Jak sam mówi, poezja była zawsze obecna w jego życiu, a pisał już od wczesnej młodości „do szuflady”. Wiersze Wołochowicza poruszają swoją szczerością, szczególnie, gdy opowiadają o jego wsi Wojdagi w rejonie solecznickim, związkach rodzinnych i dawnych historiach rodowych. Jest uważnym obserwatorem natury, ma świetne

poczucie humoru, radość życia i optymistyczne spojrzenie na świat.

Wstęp na wieczór poetycki jest bezpłatny. Oprócz prezentacji twórczości, wystąpi Kapela Wileńska, a podczas spotkania będzie można porozmawiać z autorem i innymi uczestnikami wieczorku literackiego.

Inf. wł.

Fot. Leon Strzałkowski

Oprócz prezentacji twórczości, wystąpi też Kapela Wileńska

6.45 Studio Wilno
7.05 S. anim. „Przyjaciele Misia i Margolci”
7.20 Jedz na zdrowie
7.35 Pięknie przyprawiona
7.55 Kuchenne recepty
8.20 Zakochaj się w Polsce
8.40 Klub u reaktorów
9.35 S. „Sześć sióstr”
10.30 Gra słów
10.50 Słowni polsko@polski
11.15 S. anim. „Przyjaciele Misia i Margolci”
11.35 Baśnie i bajki polskie
11.50 Kultowe rozmowy
12.10 S. „Leśniczówka”
13.00 Info Wilno
13.05 Litwa nieoczywista
13.20 Panorama litewska
13.30 Paraniernomalni Tonight
14.20 „Przykazanie miłości. Historia rodziny Ulmów z Markowej” film dok.
15.15 Notacje
15.30 Raport naukowy
15.50 Info Wilno
16.00 Koronka do Miłosierdzia Bożego
16.20 S. „Klan”
16.45 S. „Barwy szczęścia”
17.10 Przyjaciele Misia i Margolci
17.25 Baśnie i bajki polskie
17.45 S. „Blondynka”
18.30 Świadectwo
18.45 Strona po stronie
19.00 Info Wilno
19.15 Studio Wilno
19.40 S. „M jak miłość”
20.30 Program informacyjny
20.55 Pytanie dnia
21.05 S. „Korona królów”
21.30 S. „Leśniczówka”
21.50 Kultowe rozmowy
22.15 Zakochaj

się w Polsce
22.40 Litwa nieoczywista
23.00 Na sygnale
23.45 Info Wilno
00.05 Studio Wilno
00.20 Świadectwo
00.35 Strona po stronie

6.00 Hymn Republiki Litewskiej
6.02 Dzień dobry Litwo
6.30, 7.00, 7.30, 8.00, 8.30 Wiadomości
9.00 S. „Morderstwa na północy”
9.50 S. „Krzyk o pomoc”
10.40 S. „Doktor Martin”
11.30 S. „Ostatni ślad Berlina”
12.15 Euromaxx
12.30 Kto i dlaczego?
13.00 „Trudne miejsca docelowe”
13.50 Sportowe chwile z LRT
14.00, 15.00, 16.00, Wiadomości
14.20, 15.15 Dzień dobry Litwo
16.25 S. „Raj dla kobiet”
17.10 S. „Dziedzictwo”
18.00 Kto i dlaczego?
18.30 Ważna godzina
19.30 (Nie)emigranci
20.30 Panorama
21.00 Temat dnia
21.30 Nierozwiązane kontrowersje historyczne
22.30 Wiadomości rowerowe
23.00 S. „Policja w Marsylii”
23.50 S. „Wikingowie”

6.00 Filmy anim.
6.30 S. anim. „Tom i Jerry Show”
7.00 S. „Bądź moim słońcem”
8.00 S. „Słodko razem”
9.00 S. „Walker, strażnik Teksasu”
10.00 S. „Alaca”
12.00 Wiadomości

13.20 Pani chłopka
14.30 S. „Moja mała”
15.30 S. „Kakao”
16.30 Dobry wieczór, Litwo
18.30 Wiadomości
19.30 KK2
20.00 Będzie wszystkiego
21.00 S. „Poważne sprawy”
21.30 Wiadomości
22.30 „Gasnący płomień” film fab.
00.20 S. „Czarna lista”

6.00 Hymn Republiki Litewskiej
6.05 Historie rzeczy
7.00 Kto i dlaczego?
7.30 Forum LRT
8.30 Wiara i życie
9.00 Dzień dobry Litwo
11.30 Co jest lepsze, sąsiedzie?
12.00 „Toni Morrison i duchy Ameryki” film dok.
13.00 „Odblaski”
13.30 „Uwaga! Szukamy sztuki”
14.00 Dajmy czadu!
15.05 Sezon zdrowia
15.35 S. „Doktor Martin”
16.20 S. „Serce kraju”
17.05 Euromaxx
17.20 „Laba die-na, Lietuva”
19.30 „Ziemia bez krawędzi?” film dok.
20.30 Panorama
21.00 Temat dnia
21.30 „Długi film o życiu” dramat
23.10 Wyznania

6.00 TV pomoc
8.00 TV3 debaty
9.30 „Bitwa brytyjskich piekarzy”
11.00 S. „Kobięcy lekarz”
12.00 S. „Nie puszczaj mojej ręki”
14.00 S. „Niezrównana miłość”
15.00 S. anim. „Simpsonowie”

16.00 TV3 wiadomości
16.30 TV Pomoc
18.30 TV3 wiadomości
19.30 S. „Mia-sto czy wies”
21.00 S. „Nie dla ciebie, Martyna”
21.30 Wieczorne wiadomości TV3
22.20 TV3 sport
22.30 „Gothika” dramat
00.50 S. „Smeris”

6.00 „Zasady mojej kuchni”
7.20 S. „Agenci Sprawiedliwości”
8.30 S. „Wojny glin. Kijów”
9.30 S. „C.O.D.E.”
10.30 S. „MacGyver”
11.30 S. „CSI. Miami”
12.30 S. dok. „Mania chomikowania”
13.30 „Zasady mojej kuchni”
15.00 S. „Pod pokładem”
16.00 S. „C.O.D.E.”
17.00 S. „MacGyver”
18.00 S. „CSI. Miami”
19.00 S. „Zabójcza broń”
20.00 „Wojny kupujących”
20.30 „Wojny sąsiedzkie”
21.00 „Agent Red. Broń chemiczna” thriller
22.55 „WASP Sieć szpiegów” thriller

5.30 Nowy dzień
6.00 S. „Stary”
6.30 Godzina TV wolność
7.30 O przyjemnościach łaźni
8.00 S. „Zastrzeżenie”
9.00 S. „Realna mistyka”
10.00 S. „Aleksandra”
11.00 S. „Stary”
12.30 Pytanko
13.00 Nowy dzień
14.00 S. „Historia jednego przestępstwa”
15.00 S. „Chód

prokuratora”
16.00 Reporter
16.20 Sport. Pogoda
16.30 Litwa na żywo
17.00 S. „Niespodziewana sprawiedliwość”
18.00 Reporter
18.20 Sport. Pogoda
18.30 S. „Stary”
20.00 Reporter
20.18 Sport. Pogoda
20.20 S. „Grom z jasnego nieba”
21.25 S. „Aleksandra”
22.30 Reporter
22.50 Sport. Pogoda
23.00 Litwa na żywo
23.30 S. „Historia jednego przestępstwa”

5.40 S. „Komisarz Alex”
7.30 S. „Cobra 11”
8.30 „Gwiazdy lombardu”
9.00 „Egązas dugnas”
9.30 „Dropped”
10.00 „Najzabawniejsze filmiki Ameryki”
11.00 S. „Brutto i Netto”
12.00 S. „Sługa narodu”
13.00 „Mężczyźni z gór”
14.00 S. „Cobra 11”
15.00 S. „Chicago Fire”
16.00 S. „Komisarz Alex”
18.00 S. „Simpsonowie”
19.00 „Brutto i Netto”
19.30 „Gwiazdy lombardu”
20.00 „Najzabawniejsze filmiki Ameryki”
21.00 „Morderca” thriller
22.50 S. „El Chapo”
23.45 S. „Smeris”

6.00 S. „Skradzione życie”
7.00 S. „Niesmiertelnik”
8.00 S. „Ślepa”
9.00 S. „Zakazany owoc”
10.00 S. „Ma

jor Crimes"
11.00 S. „Profesor T.”
12.00 S. „Zabójcze umysły”
13.00 S. „Prawo i porządek”
14.00 S. „Partnerki”
15.00 S. „Anupamaa”
15.30 „Obiecany”
16.30 S. „Bądź ze mną”
17.00 S. „Ślepa”
18.00 S. „Specjalista”
19.00 S. „Doktor House”
20.00 S. „Prawo i porządek”
21.00 S. „Tajemnice Brokenwood”
23.05 „Poquelin i De Beaumont”
01.10 „Od dziewcząt do panie”

06.15 S. „Dziedzictwo”
07.05 S. „Wichrowe wzgórze”
08.00 Transmisja Mszy Świętej
08.30 „Kościół z bliska”
09.00 S. „Akacyjowa 38”
09.45 S. „Ranczo”
10.45 S. „Komisarz Alex”
11.45 S. „Ojciec Mateusz”
12.35 „Korona królów. Jagiellonowie”
13.10 „Agrobiznes”
13.35 „Magazyn Rolniczy”
13.55 S. dok. „Park Narodowy New Forest”
15.00 S. „Wichrowe wzgórze”
15.55 „Jaka to melodia?”
16.35 „Gra słów. Krzyżówka”
17.05 S. „Dziedzictwo”
18.00 „Teleexpress”
18.20 „Jaka to melodia?”
18.55 „Klan”
19.25 „Reporterzy”
19.45 S. „Akacyjowa 38”
20.30 „Program informacyjny 19.30”
20.55 „Pytanie dnia”
21.30 S. „Korona królów. Jagiellonowie”
22.05 S. „Porzucony”
23.05 „Magazyn

Ekspresu Reporterów”
00.10 „Niedokończzone sprawy”

07.05 „Afisz kulturalny ekstra”
07.15 „Muzyczne poranki”
07.45 „Tamte lata, tamte dni”
08.20 „Dzika muzyka”
09.00 „Podróż z historią”
09.40 „Informacje kulturalne”
10.05 S. „Polskie drogi”
11.15 „Hogo Fogo Homolka” komedia
13.45 „Portrety”
14.15 „Dobry tytuł”
14.55 „Książę i żebrak” film fab.
16.55 „Dziewczyna szuka miłości” film obycz.
18.25 S. „Chłopi”
19.25 „Literacki Sopot 2024”
20.05 „W poszukiwaniu ciszy. Stanisław Radwan”
21.00 „Czarownicy z Salem”
23.05 „Punkt wrzenia” film obycz.
00.55 „Cześć Si”

7.00 Panorama
7.35 „Pożyteczni.pl”
8.00 „Kuchenne recepty”
8.30 „Pytanie na śniadanie”
12.10 „Wynalazki na medal”
12.30 S. „Barwy szczęścia”
13.00 „Gość Poranka”
13.25 „Polacy to wiedzą!”
13.55 S. „Ranczo”
15.45 „Lato z Radiem i Telewizją Polską”
16.35 „Zwierzaki Czytali”
17.00 S. „Korona królów. Jagiellonowie”
17.30 „Barwy szczęścia”

18.00 Teleexpress
18.20 „Gra słów. Krzyżówka”
18.45 „Leśniczówka”
19.10 „Teleexpress Extra”
19.35 „Akcent Wschodni”
20.10 „Wilnoteka”
20.30 „Program informacyjny 19.30”
20.55 „Pytanie dnia”
21.25 S. „Ojciec Mateusz”
23.15 „Żwirko i Wigura. 15 dni chwały” film dok.
00.10 „Panorama”

07.40 „Był taki dzień”
07.45 „Spór o historię”
08.15 „Flesz historii”
08.30 „Podróż z historią”
09.00 S. „Ludzie i bogowie”
09.45 „Dzika Polska”
10.10 „Powstanie Warszawskie dzień po dniu”
10.15 „Historia Polski”
11.10 „Encyklopedia II wojny światowej”
11.35 „Korona królów”
12.00 S. dok. „Wszystkie kolory świata”
12.50 „Wojownicy czasu”
13.15 S. „Najważniejszy dzień życia”
14.10 „Świadkowie czasu”
14.30 „I był sobie wiezowiec” film dok.
15.15 „Enigma. Mamy nowiny”
15.35 S. dok. „Nieznana wojna na Północy”
16.30 „Korona królów”
16.55 „Sensacje XX wieku”
17.50 „Polskie Termpile” film dok.
18.30 „303” film dok.
19.30 „Było, nie minęło”
19.50 S. „Ludzie i bogowie”
20.35 „Umrzeć za Warszawę” film dok.
21.25 „W służbie Podziemnego Państwa

Książki na wojnie”
22.10 „film fabularny”
00.10 „Sensacje XX wieku”
01.00 „Jak orły” film dok.

00.05 My trzymamy z Bogiem
01.00 Słowo życia
01.05 Świat w obrazach
01.10 Informacje dnia
01.30 Spotkanie Rodziny Radia Maryja
04.00 Informacje dnia
04.20 Różaniec
04.50 Myśląc Historia
05.00 Apel Jasnogórski
05.20 Informacje dnia
05.40 Polski Punkt Widzenia
06.00 Samuraj Chrystusa
07.20 Orędzie na trudne czasy
08.30 Muzyczne chwile
08.45 Mateczniki Polskości
08.55 Kartka z kalendarza Powstanie Warszawskie
09.00 Informacje dnia
09.15 Podróż Apostolska Papieża Franciszka do Timoru Wschodniego
10.00 Zew natury
10.30 Podróż Apostolska Papieża Franciszka do Timoru Wschodniego
12.00 Muzyczne chwile
12.10 Słowo życia
12.15 Święty na każdy dzień
12.20 Mocni w Wierze
12.50 Ma się rozumieć
13.00 Anioł Pański
13.03 Informacje dnia
13.20 Lasy bagienne
14.10 Jej misja trwa
14.30 Msza święta z Jasnej Góry
15.20 Muzyczne chwile
15.30 Mazurskim szlakiem piękna stworzenia
16.00 Kuźnia Redemptorystów
16.50 Ma się rozumieć
17.00 Informacje dnia
17.10 Jestem mamą
17.25 Przyroda w Obiektywie
17.40 Zdrowie z Bożej Apteki
17.55 Pod opieką Limanowskiej Pani
18.10 Prosto o gospodarce
18.30 Zostań Żołnierzem RP
18.45 Muzyczne chwile
18.55 Poczet Wielkich Polaków
19.00 Anioł Pański
19.05 Informacje dnia
19.15 Rozmowy niedokończone
20.00 Msza Święta w intencji Ofiar katastrofy smoleńskiej i ojczyzny
01.00 Informacje dnia
21.20 Różaniec
21.50 Myśląc Historia
22.00 Apel Jasnogórski
22.20 Informacje dnia
22.40 Polski Punkt Widzenia
23.00 Zerwany kłos

7.00 Fani czterech kótek
9.00 Jak to jest zrobione?
10.00 Łowcy klasyków
10.30 Skarby z szopy
12.00 Łowcy staroci
14.00 Wiejski dom w wielkim stylu
19.00 Jak to jest zrobione?
19.30 Jak to działa?
20.00 Łowcy staroci: renowacje
21.00 Gorączka złota: złoty szlak
23.00 Zabójcze łowienie
00.00 Nagi instynkt przetrwania

7.05 Zwierzaki Czytaki
7.20 S. anim. „Przygody Kota Filemona”
7.30 Moda na rodzinę
7.55 W kotle historii
8.20 Magiczne Podhale z Sebastianem Karpiem Bułką
8.45 Hasztagi tygodnia
9.30 Jesteśmy stąd
9.35 S. „Sześć sióstr”
10.30 Gra słów. Krzyżówka
10.50 Słownik polsko@polski
11.20 Zwierzaki Czytaki
11.35 S. anim. „Przygody Kota Filemona”
11.45 Kultowe rozmowy
12.10 S. „Korona królów”
12.35 S. „Leśniczówka”
13.00 Info Wilno
13.05 Unia kulinarna
13.30 Va Banque
14.20 „Wszystkie role Stanisława Barei” film dok.
15.15 Notacje
15.25 Jak to działa
15.50 Info Wilno
16.00 Koronka do Miłosierdzia Bożego
16.20 S. „Klan”
16.45 S. „Barwy szczęścia”
17.10 Zwierzaki Czytaki
17.25 S. anim. „Przygody Kota Filemona”
17.40 S. „Bodo”
18.35 Tygiel
19.00 Info Wilno
19.15 Studio Wilno
19.35 Polacy Światu
19.40 S. „M jak miłość”
20.30 Program informacyjny
20.55 Pytanie dnia
21.05 S. „Korona królów”
21.30 S. „Leśniczówka”
21.50 Kultowe rozmowy
22.15 Magiczne Podhale z Sebastianem Karpiem Bułką
22.40 Unia kulinarna
23.00 S. „Na sygnale”

23.50 Info Wilno
00.05 Studio Wilno
00.25 Pożyteczni.pl

6.00 Hymn Republiki Litewskiej
6.02 Dzień dobry Litwo
6.30, **7.00**, **7.30**, **8.00**, **8.30** Wiadomości
9.00 S. „Morderstwa na północy”
9.50 S. „Krzyk o pomoc”
10.40 S. „Doktor Martin”
11.30 S. „Ostatni ślad Berlina”
12.15 Euromaxx
12.30 Kto i dlaczego?
13.00 „Trudne miejsca docelowe”
13.50 Sportowe chwile z LRT
14.00, **15.00**, **16.00**, **16.30** Wiadomości
14.20, **15.15** Dzień dobry Litwo
16.25 S. „Raj dla kobiet”
17.10 S. „Dziedzictwo”
18.00 Kto i dlaczego?
18.30 Ważna godzina
19.30 Dzikie świat świerku
20.30 Panorama
21.00 Temat dnia
21.30 Język Litewski
22.30 Wiadomości rowerowe
23.00 S. „Policja w Marsylii”
23.50 S. „Wikingowie”

6.00 Filmy anim.
6.30 S. anim. „Tom i Jerry Show”
7.00 S. „Bądź moim słońcem”
8.00 S. „Ślodko razem”
9.00 S. „Walker, strażnik Teksasu”
10.00 S. „Alaca”
12.00 Wiadomości
13.20 Pani chłopka
14.30 S. „Moja mała”
15.30 S. „Kakao”
16.30 Dobry wieczór, Litwo
18.30 Wiadomości
19.30 KK2

20.00 Szeszki 20
21.00 S. „Poważne sprawy”
21.30 Wiadomości
22.30 „Wszyscy święci New Jersey” dramat
00.55 S. „Czarna lista”

6.00 Hymn Republiki Litewskiej
6.05 (Nie)emigranci
7.00 Kto i dlaczego?
7.30 Nierozwiązane kontrowersje historyczne
8.30 Spójrz głębiej
9.00 Dzień dobry, Litwo
11.30 Pogoń
12.00 „Kraina bez pszczoł?” film dok.
13.00 O świecie X
13.30 Euromaxx
14.00 Festiwal Muzyczny „Nida 2024”
15.25 Momenty „Festiwalu Piosenki 2024”
15.35 S. „Doktor Martin”
16.20 S. „Serce kraju”
17.05 Euromaxx
17.20 Dzień dobry, Litwo
19.30 „Ludzkie małpy. Historia uczuć i moralności” film dok.
20.30 Panorama
21.00 Temat dnia
21.30 Koncert
23.00 Uwaga! Szukamy sztuki
23.30 Żyj tak czysto, jak to możliwe

6.00 TV pomoc
8.00 S. „Miasto czy wieś”
9.30 „Bitwa brytyjskich piekarzy”
11.00 S. „Kobiece lekarzy”
12.00 S. „Nie puszczaaj mojej ręki”
14.00 S. „Niezrównana miłość”
15.00 S. anim. „Simpsonowie”
16.00 TV3 wiadomości
16.30 TV Pomoc
18.30 TV3 wiadomości
19.30 „Show do-

brego wieczoru”
21.00 S. „Nie dla ciebie, Martyna”
21.30 Wieczorne wiadomości TV3
22.20 TV3 sport
22.30 „Wróg numer jeden” dramat
00.45 S. „Smeris

6.00 „Zasady mojej kuchni”
7.20 S. „Agenci Sprawiedliwości”
8.30 S. „Wojny glin. Kijów”
9.30 S. „C.O.D.E.”
10.30 S. „MacGyver”
11.30 „CSI. Miami”
12.30 S. dok. „Mania chomikowania”
13.30 „Zasady mojej kuchni”
15.00 S. „Pod pokładem”
16.00 S. „C.O.D.E.”
17.00 S. „MacGyver”
18.00 S. „CSI. Miami”
19.00 S. „Zabójcza broń”
20.00 „Wojny kupujących”
20.30 „Wojny sąsiedzkie”
21.00 „W pogoni za zemstą” film fab.
23.00 „Agent Red. Broń chemiczna” thriller

5.00 Nowy dzień
6.00 S. „Stary”
7.30 W cieniu mężczyzn
8.00 S. „Zastrzeżenie”
9.00 S. „Realna mistyka”
10.00 S. „Aleksandra”
11.00 S. „Stary”
12.30 Jestem wnioskodawcą
13.00 Nowy dzień
14.00 S. „Historia jednego przestępstwa”
15.00 S. „Chód prokuratora”
16.00 Reporter
16.20 Sport. Pogoda
16.30 Litwa na żywo
17.00 S. „Niespodziewana sprawiedliwość”

18.00 Reporter
18.20 Sport. Pogoda
18.30 S. „Stary”
20.00 Reporter
20.18 Sport. Pogoda
20.20 S. „Grom z jasnego nieba”
21.25 S. „Aleksandra”
22.30 Reporter
22.50 Sport. Pogoda
23.00 Litwa na żywo
23.30 S. „Historia jednego przestępstwa”

5.40 S. „Komisarz Alex”
7.30 S. „Cobra 11”
8.30 „Gwiazdy lombardu”
9.00 „Na jednym końcu haczyk”
9.30 „Dropped”
10.00 „Najzabawniejsze filmiki Ameryki”
11.00 „Brutto i Netto”
12.00 S. „Sługa narodu”
13.00 „Mężczyźni z gór”
14.00 S. „Cobra 11”
15.00 S. „Chicago Fire”
16.00 S. „Komisarz Alex”
18.00 S. „Simpsonowie”
19.00 „Brutto i Netto”
20.00 „Najzabawniejsze filmiki Ameryki”
21.00 „Protegowana” thriller
23.10 S. „El Chapo”

6.00 S. „Skradzione życie”
7.00 S. „Nieśmiertelnik”
8.00 S. „Ślepa”
9.00 S. „Zakazany owoc”
10.00 S. „Major Crimes”
11.00 S. „Profesor T.”
12.00 S. „Zabójcze umysły”
13.00 S. „Prawo i porządek”
14.00 S. „Partnerki”
15.00 S. „Anupamaa”
15.30 „Obiecany”
16.00 S. „Bądź ze mną”
17.00 S. „Ślepa”

18.00 S. „Specjalista”
19.00 S. „Doktor House”
20.00 S. „Prawo i porządek”
21.00 S. „Tajemnice Brokenwood”
01.00 „Od dziewcząt do panie”

06.15 S. „Dziedzictwo”
07.05 S. „Wichrowe wzgórze”
08.00 Transmisja Mszy Świętej
08.30 „Tchnienie”
09.00 S. „Akacja 38”
09.45 S. „Ranczo”
10.50 S. „Komisarz Alex”
11.45 S. „Ojciec Mateusz”
12.35 S. „Korona królów. Jagiellonowie”
13.10 Agrobiznes
13.35 „Rok w ogrodzie Extra”
13.55 „Relacja z uroczystości Grekokatolickich”
15.00 S. „Wichrowe wzgórze”
15.55 „Jaka to melodia?”
16.35 „Gra słów. Krzyżówka”
17.05 S. „Dziedzictwo”
18.00 „Teleexpress”
18.20 „Jaka to melodia?”
18.55 „Klan”
19.25 „Reporterzy”
19.45 S. „Akacja 38”
20.30 „Program informacyjny 19.30”
20.55 „Pytanie dnia”
21.30 S. „Korona królów. Jagiellonowie”
22.05 „Na noże” komedia
00.25 „Osaczony” thriller
00.05 „Żwirko i Wigura. 15 dni chwały” film dok.

07.05 „Afisz kulturalny ekstra”
07.15 „Muzycz-

ne poranki”
07.30 „Tamte lata, tamte dni”
08.10 „Dzika muzyka”
08.45 „Podróż z historią”
09.30 Literacki Sopot 2024
10.05 S. „Chłopi”
11.05 „Książę i żebrak” film fab.
13.05 „W poszukiwaniu ciszy. Stanisław Radwan”
14.00 „Jak to się mówi”
14.35 „Wenecja” dramat
16.45 „Rudzielec” dramat
18.25 S. „Chłopi”
19.30 Informacje kulturalne
19.55 „Reżyserzy”
21.00 „Francuska suita” dramat
22.55 „Legenda Rocka”
00.05 Informacje kulturalne

7.00 „Panorama”
7.35 „Prywatne życie zwierząt”
8.00 „Okrasa łamie przepisy”
8.30 „Pytanie na śniadanie”
12.10 „Wilnoteka”
12.30 S. „Barwy szczęścia”
13.00 „Gość Poranka”
13.25 „Polacy to wiedzą!”
13.55 S. „Ojciec Mateusz”
15.35 „Żwirko i Wigura. 15 dni chwały” film dok.
16.35 S. anim. „Animowanki”
16.45 „GO TU – JEMY”
17.00 S. „Korona królów. Jagiellonowie”
17.30 „Barwy szczęścia”
18.00 Teleexpress
18.20 „Gra słów. Krzyżówka”
18.45 „Leśniczówka”
19.10 „Teleexpress Extra”
19.35 „Soleczniki polska dusza”

19.50 „Noce i dnie” tak powstało arcydzieło”
20.10 „Kierunek Zachód”
20.30 „Program informacyjny 19.30”
20.55 „Pytanie dnia”
21.25 S. „O mnie się nie martw”
23.15 „Studio w kontakcie”
00.10 „Panorama”

07.45 „Był taki dzień”
07.48 „Na bitewnym szlaku”
08.10 „Podróż z historią”
08.35 „Było, nie minęło”
09.00 S. „Ludzie i bogowie”
09.40 „Dzika Polska”
10.05 „Historia Polski”
10.50 „Encyklopedia II wojny światowej”
11.10 „Polska i świat z historią w tle”
11.35 „Powstanie Warszawskie dzień po dniu”
11.40 S. dok. „Wszystkie kolory świata”
12.35 „Historia kuchni polskiej”
13.15 S. „Najważniejszy dzień życia”
14.10 „Korona Gór Polski”
14.35 „Pole chwały” film dok.
15.35 „Umrzeć za Warszawę” film dok.
16.30 „Korona królów”
16.55 „Sensacje XX wieku”
17.40 „Na tropie przypraw. Pikantnie i słodko”
18.05 „Było, nie minęło”
18.30 „Żwirko i Wigura. 15 dni chwały” film dok.
19.20 „Teatr historii”
19.50 S. „Ludzie i bogowie”
20.30 „Polacy w kosmosie”
21.00 „Program publicystyczny”
21.30 S. dok. „Kroniki Hitlera”
22.20 „303”; film dok.
23.20 „Rzeczpospolita Zakopiańska” film dok.

00.05 „Sensacje XX wieku”
00.55 „Poza podejrzeniem”
01.30 „Skalscy. Heroiczna i chwalebna epopeja” film dok.

00.40 Tajemnice Krzywego Lasu
01.00 Słowo życia
01.05 Świat w obrazach
01.10 Informacje dnia
01.30 Zostań Żołnierzem RP
01.50 Święty na każdy dzień
01.55 Kartka z kalendarza Powstanie Warszawskie
02.00 Anioł Pański
02.05 Ma się rozumieć
02.15 Rozmowy niedokończone
03.00 Msza Święta w intencji Ofiar katastrofy smoleńskiej i ojczyzny
04.00 Informacje dnia
04.20 Różaniec
04.50 Myśląc Historia
05.00 Apel Jasnogórski
05.20 Informacje dnia
05.40 Polski Punkt Widzenia
06.00 Prosto o gospodarce
06.20 Jestem mamą
06.35 Odpowiedzialni za Kościół
07.00 Apostoł mediów – bł. Jakub Alberione
08.35 Zdrowie z Bożej Apteki
08.55 Kartka z kalendarza Powstanie Warszawskie
09.00 Informacje dnia
09.15 Podróż Apostolska Papieża Franciszka do Timuru Wschodniego
10.00 Każdy małuch to potrafi
10.15 Słowo życia
10.20 Mateczniki Polskości
10.30 Sanktaria polskie
10.50 Święty na każdy dzień
11.00 Informacje dnia
11.15 Rozmowy

niedokończone
12.00 Alternatywa dla programu In vitro
12.25 Jestem mamą
12.40 Prosto o gospodarce
13.00 Anioł Pański
13.03 Informacje dnia
13.20 Miłość większa niż strach
14.30 Msza święta z Jasnej Góry
15.20 Muzyczne chwile
15.30 Nadzieja
16.00 Za kratą są zielone drzewa
16.50 Ma się rozumieć
17.00 Informacje dnia
17.10 Na zdrowie
17.30 Pierwszy zmysł
18.00 Po stronie prawdy
18.50 Muzyczne chwile
18.55 Poczet Wielkich Polaków
19.00 Anioł Pański
19.05 Informacje dnia
19.15 Rozmowy niedokończone
20.25 Święty na każdy dzień
20.30 Opowieści Starego Testamentu
21.00 Informacje dnia
21.20 Różaniec
21.50 Myśląc Ojczyzna
22.00 Apel Jasnogórski
22.20 Informacje dnia
22.40 Polski Punkt Widzenia
23.00 Lotte małopolska Inka wczoraj i dzisiaj

7.00 Fani czterech kółek
9.00 Jak to jest zrobione?
10.00 Łowcy klasyków
10.30 Skarby z szopy
12.00 Łowcy staroci
18.00 Fani czterech kółek
19.00 Jak to jest zrobione?
19.30 Jak to działa?
20.00 Łowcy staroci: renowacje
21.00 Samo chód marzeń
23.00 Zabójcze łowienie
00.00 Nagi instynkt przetrwania

8TH

**CZESŁAW 69
OKINCZYC
GOLF CUP**

**CHARYTATYWNY
TURNIEJ GOLFOWY**
W FORMACIE SHAMBLE-SCRAMBLE

14-09-2024

W KONCERCIE WYSTĄPIĄ

GIRMANTE VAITKUTE

MARTYNAS VILIUS

PROF. ARTURAS ANUSAUSKAS

Turniej organizowany we współpracy z Ambasadą Ukrainy

Wszystkie środki zebrane podczas turnieju zostaną przeznaczone na wsparcie misji Fundacji Ołeny Zeleńskiej — tworzenie ośrodków edukacyjnych przy szpitalach dla dzieci ukraińskich dotkniętych wojną i ciężko chorych

Olena Zelenska
Foundation

Główny partner turnieju

Partnerzy turnieju

Sponsorzy turnieju

+370616 26366

info@golfclub.lt

www.golfclub.lt

Golfo g. 20, Girijos k.,
Vilniaus r., Molėtų pl.

KUPNO

Kupię las. Rozliczam się od razu. Tel. +370 686 03 070

Sprzedajcie las drogo i bez pośredników.

Tel. +370 659 57 721

Skupujemy różnego rodzaju lasy, mogą być młode lub wycięte. Tel. +37066685855

USŁUGI

Pomagam i doradzam w sprzedaży bądź wynajęciu domu, mieszkania lub ziemi. Tel. +370 645 444 47

Wykonujemy prace wysokiej jakości i w terminie: architektura krajobrazu, układanie kostki brukowej. Doświadczenie 10 lat. Wilno, tel. +370 684 30 018

POZNAJMY SIĘ

Kawaler, 48 lat, pozna kobietę do stałego związku. Tel. 0048 509 758 058

PRACA

Hotel zatrudni na pół etatu emerytkę.
Tel. +370 699 54718

SPRZEDAŻ

Sprzedam kamienie polne. Materiał może służyć do budowy ogrodzeń, alejek, tarasów, palenisk, kwietników, na podmurówki i in. Załadunek oraz transport we własnym zakresie. Cena 20 euro/tona.

Tel. +370 600 18083 (Leon)

SKUPOJEMY BYDŁO
+370 620 33544

NAPRAWIAMY

- telewizory (LCD, plazmowe)
- komputery • monitory
- kamery wideo
- cyfrowe aparaty fotograficzne
- wieże muzyczne i inną aparaturę dźwiękową
- telefony komórkowe, radiotelefony
- mikrofalówki, odkurzacze.

Wykonujemy skomplikowany remont. Udzielamy gwarancji.

Vilnius, ul. Kauno 34
tel. 8 655 22234
www.taisykla.com

13, 14, 15 września

ZAPRASZAMY NA TRADYCYJNĄ
JESIENNĄ WYSTAWĘ-KIERMASZ

„Lietuvos žiedai”

w OGRODZIE BOTANICZNYM Uniwersytetu Wileńskiego
Vilnius, ul Kairėnų 43
Tel. 8 689 17 442

Zatrudnimy ślusarza (mechanika)

- wynagrodzenie od 800 euro
- miejsce pracy: Wilno, Birbynių g. 4A
- obowiązki: remont samochodów

Informacja:

+370 685 040 80

info@klion.lt

KURIER
WILENSKI

Dotrzyj do naszych Czytelników!

DZIAŁ REKLAMY I OGŁOSZEŃ

Wilno, Birbynių 4A, 2 piętro, gabinet 12, tel./faks. 85 260 84 44,
e-mail: reklama@kurierwilenski.lt;

Zapraszamy w godz. 8:00-16:30 (w dni pracy)

Smykofonia

**KONCERT
DLA MELOMALUSZKÓW
NAJKRÓTSZA
DROGA DO CHIN**

DOM KULTURY POLSKIEJ W WILNIE
15 WRZEŚNIA, GODZ. 10:00; 11:15

Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

Stowarzyszenie
„WSPÓLNOTA POLSKA”

PROJEKT FINANSOWANY PRZEZ MINISTERSTWO SPRAW ZAGRANICZNYCH
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ W KONKURSIE „POLONIA I POLACY
ZA GRANIC 2024 - WYDARZENIA I INICJATYWY POLONIJNE”

Słynny kot Larry ma nowego kolegę

Mieszkający w siedzibie brytyjskiego szefa rządu przy Downing Street kot Larry ma nowego kolegę. Premier Keir Starmer poinformował, że do jego rodziny dołączył kot syberyjski. Jest on już trzecim kocurem mieszkającym pod tym adresem, bo rodzina Starmerów posiada jeszcze czworo-noga o imieniu Jojo.

Premier Starmer wyjaśnił, że decyzja o adoptowaniu kota zapadła „po długim lecie negocjacji” z rodziną i brania pod uwagę różnych opcji. Powiedział, że jego dzieci bardzo chciały mieć psa, owczarka niemieckiego, ale ostatecznie udało im się uzgodnić, by zamiast tego zgodziły się na kota.

Fot. Freepik.com

Nowy sposób na znalezienie miłości

W Hiszpanii zapanował trend na szukanie partnerów w supermarketach z zastosowaniem... ananasa. Trzeba przyjść do określonego sklepu w określonych godzinach i umieścić owoc w wózku na zakupy. Zjawisko stało się tak popularne wśród singli, że powoduje chaos w sklepach. Zdarzyło się nawet wzywanie policji w celu przywrócenia porządku.

W ostatnich dniach wielu samotnych Hiszpanów odwiedza sklepy sieci Mercadona między godziną 19:00 a 20:00, wierząc, że w tym czasie można tam znaleźć miłość. Single zainteresowani zawarciem znajomości mają w koszyku umieścić ananasa do góry nogami, wjechać do działu z winami i czekać, czy osoba, która im się podoba, zareaguje pozytywnie. Popularność tego trendu jeszcze bardziej wzrosła dzięki krążącej w internecie piosence, której fragment brzmi: „W dziale win moje serce wali. Szukam kogoś wyjątkowego, kogo potrzebuje moja dusza”.

21-latką zostanie 16. żoną afrykańskiego króla

Córka byłego prezydenta RPA, 21-letnia Nomcebo Zuma, zaręczyła się z królem Eswatini, 56-letnim Mswatim III. Do zaręczyn doszło podczas tradycyjnego święta, znanego jako Taniec Trzcini. Zuma zostanie tym samym szesnastą żoną władcy tej ostatniej monarchii absolutnej w Afryce. Umhlanga to trwające osiem dni święto, podczas którego młode kobiety, ubrane w tradycyjne stroje, śpiewają i tańczą. W tegorocznych obchodach, zorganizowanych w królewskiej wiosce Ludzidzini, wzięło udział około 5 tys. osób. Zuma była jedną z setek kobiet i dziewcząt, które zatańczyły dla monarchy.

Fot. domena publiczna

Fotomigawka

■ Kto by pomyślał, że technologia przyszłości dopadnie kiedyś tak tradycyjne zajęcia, jak zwiedzanie... Fot. Apolinary Klonowski